720264

SHAKSPEARE VILMOS'

ÖSSZES SZINMÜVEI.

FORDITOTTA

LEMOUTON EMILIA.

EGYETEMI KÖNYVTÁRI KÖZPONTI OLVASÓTÁR BP. NEM ADHATÓ EL I

ELSŐ FÜZET.

A'

SZÉLVÉSZ.

SZINJÁTÉK 5 FELVONÁSBAN.

SHAKSPEARE VILMOS'

ÖSSZES SZINMÜVEI.

FORDITOTTA

LEMOUTON EMILIA.

ELSŐ FÜZET.

A'

SZÉLVÉSZ.

SZINJÁTÉK 5 FELVONÁSBAN.

PESTEN,
NYOMATOTT TRATTNER-KÁROLYI BETÜIVEL.
1845.

EGYETEMI KÖNYVTÁR
DEBRECEN

A' SZÉLVÉSZ.

SZEMÉLYEK.

ALONSO, Nápolyi király.
SEBASTIANO, fivére.
PROSPERO, Milano törvényszerü herczege.
ANTONIO, fivére, Milano' bitor herczege
FERDINAND, a' Nápolyi király fia
GONZALO, becsületes, koros tanácsnok.
ADRIAN, FRANCISCO } nemesek,
CALIBAN, vad és idomtalan rabszolga
TRINCULO, bohócz.
STEPHANO, ittas pinczemester.
A' hajómester, főhajós és hajóslegények.
MIRANDA, Prospero' leánya.
ARIEL, légszellem.
IRIS, CERES, JUNO, Nymphák, Aratók } szellemek.

Más, Prosperot szolgáló szellemek.

Történethely: a' tenger, egy hajóval; később egy lakatlan sziget.

ELSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Hajón; a' tengeren.

Mennydörgés és villámlás okozta viharos zaj.

A' hajómester és főhajós föllépnek.

Hajómes. Főhajós!

Főh. Itt vagyok mester, hogy vagyunk?

Mest. Jól. Szólj csak a' hajóslegényekkel: fogjatok hozzá gyorsan, máskép fenékre jutunk: mozogjatok, mozogjatok. (*Kimegy*)

Hajóslegények jönnek be.

Főh. Vigan kedvesim! fürgén, fürgén, kedvesim! gyorsan, gyorsan. Huzzátok be az oromvitorlát; figyeljetek a' mester' sipjára. — Süvöltsön vihar mig szét nem repeszted szeledet, csak elég hely maradjon. (munkára)

Alonso, Sebastiano, Antonio, Ferdinand, Gonzalo és mások föllépnek.

Alon. Jó főhajós, vigyázz. Hol a' mester? dolgozzatok férfiasan.

Főh. Kérlek, maradjatok most lent.

Ant. Hol a' mester, főhajós?

Főh. Nem halljátok? Munkánkat ti gátoljátok. Maradjatok hajószobátokban; hisz a' szélvésznek segittetek.

Gon. Jól van, jól, légy türelmes.

Főh Ha a' tenger is az lesz. El innen! Mit gondolnak e' bőgő hullámok a' király névvel? Le a' hajószobába: csitt! ne háborgassatok bennünket.

Gon. Jó; de gondold meg, hogy kit viszesz a' hajón.

Főh. Senki ollyat, kit jobban szeretnék magamnál. Ön tanácsnok: ha ez elemeket csendességre birja inteni és jelenleg békét eszközölhet, többé egy kötélhez sem nyulunk, gyakorolja hatalmát: ha pedig ezt nem teheti, köszönje meg, hogy eddig is él, és készüljön hajószobájában ez óra' balesetére, ha véletlenül igy történik. — Fürgén, kedvesim! El az utból, ha mondom. (*Elmegy*).

Gon. Ez a' ficzkó nagy vigasztalásomra van! a' mint látom, nincs rajta semmi jele a' vizbefuladásnak; egészen akasztófára termett. Jó sors! ragaszkodjál szilárdan felakasztatásához! tedd kötelét, horgonykötelünkké, mert a' mienk keveset használ! Ha nem találna felakasztatásra születve lenni, helyzetünk szánakozásra méltó. (*Elmennek.*)

A' főhajós visszajön.

Főh. Le az árbóczpóttal: gyorsan; lejebb, lejebb. Igyekezzetek a' nagy vitorlát felpróbálni. (*benn kiáltás*) Dögvész ez orditózásra! Hangosabb a' viharnál, és munkánknál. —

Sebastiano, Antonio és Gonzalo visszajönnek.

Már megint! mit csináltok itt? abba hagyjunk-e mindent 's a' vizbe haljunk? Kedvetek van tán elmerülni?

Seb. A' manóba torkoddal, te bőgő, káromkodó, könyörületlen kutya! —

Föh. Dolgozzék hát ön.

Ant. Akasztófát neked, eb, akasztófát! te korcs, szemtelen lármázó, mi kevésbbé rettegünk a' vizbefulástól, mint te

Gon. Én jót állok érte, hogy vizbe nem ful; habár a' hajó nem volna erősebb dióhéjnál, 's olly gyenge mint búja hölgy erénye.

Föh Forditsátok meg a' hajót, forditsátok meg. Rakjatok rá két vitorlát: bocsássátok ismét a' tengerre; távoztassátok.

Hajóslegények jönnek be, átázva.

Hajósl. Veszve minden! imára, imára! veszve minden! (*Elmennek*)

Föh. Hogyan! hát meghüljenek szájaink?

Gon. A' király és herczeg imádkoznak, tartsunk velök, hisz helyzetünk egy az övékével

Seb. Engem elhagyott minden türelmem.

Ant. Életünkbe csalnak meg ezen iszákosok! — E' nagyszáju gazember! szeretném hogy vizbe fulva feküdnél tiz ár-apály leforgása alatt.

Gon. Akasztófára jut ő, habár minden csepp viz az ellen esküszik is, és a' lehetőségig széjjel nyilik, elnyelésére (*belülről zavaros nesz hallik*), Isten légy irgalmas! hajótörést szenvedünk! elveszünk! — Isten veletek, nőm és gyermekim! — Isten veled, testvérem! Elmerülünk, elmerülünk, oda vagyunk; —

Ant. Merüljünk el mindnyájan a' királlyal. (*Elmegy*)

Seb. Bucsúzzunk el tőle. (*Elmegy*)

Gon. Ezer hold tengert adnék most egy darab terméketlen földért; lenne bár kopár sivatag barna rekettye vagy bármi egyéb. Legyen meg Isten' akaratja! de én igen szeretnék száraz halállal kimulni. (*Elmegy*)

MÁSODIK JELENET.

A' sziget: Prospero' kunyhója előtt.

Prospero és Miranda föllépnek.

Mira. Ha mesterséged által, kedves atyám, illy dühöngésbe hoztad a' vad vizeket, csillapítsd le őket. Az ég, ugy látszik büzös szurkot öntene, ha el nem oltaná tüzét az arcáig emelkedő tenger. Ó! én szenvedtem velök, kiket szenvedni láttam: derék egy hajó, melly kétségkivül nemes teremtményt foglalt magában, ezer darabra tört. O! a' jajkiáltás szivem' legbensőbb részeig hatott. Szegények! ők elvesztek. Ha valami hatalmas isten voltam volna a' földbe sülyesztendettem a' tengert, mielőtt ekkép elnyelé a' jó hajót az emberekkel kik azt terhelék.

Pro. Térj magadhoz: ne remegj többé. Mondd meg könyörületes szivednek, hogy semmi baj sem történt.

Mira. O gyászos nap!

Pro. Semmi baj. Mindent csupán értedi gondoskodásból tettem (érted, kedvesem! érted szeretett leányom!) ki nem tudod, hogy ki vagyok, mitsem tudván enszármazásomról; sem azt, hogy sokkal több vagyok Prosperonál, ki most egy igen szegényes kunyhó birtokosa és nem nagyobb atyád.

Mira. Soha sem törtem azon eszemet, hogy ennél többet tudjak.

Pro. Ideje, hogy többről tudósitsalak. Nyujtsd ide kezedet és rántsd le rólam bűvös öltönyömet. — Igy: *(leteszi köpenyét)*. Nyugodjál most mesterségem! — Törüld ki szemeidet, 's vigasztalódjál. A' hajótörés rémitő látványát, melly benned felgerjeszté a' könyörület' erényét, mesterségembeni előrelátással, olly biztosan rendeztem el, hogy egy lélek sem — nem egy hajszála sem veszett el azon hajó bármellyik' teremtményének, kiknek jajkiáltását hallád, kiket süllyedni láttál. Ülj le; mert most többet kell megtudnod.

Mira. Gyakran kezdéd már nekem elbeszélni, hogy ki vagyok; de mindannyiszor abba hagytad, 's hasztalan nyomozásban hagyál, e' szavakkal végezvén, „várakozzál, még most nem.“

Pro. Most itt az óra, a' jelen percz igényli figyelmedet; engedelmeskedjél, és jól vigyázz. Emlékszel-e azon időre, mielőtt a' kunyhóba jöttünk? alig hiszem, mert akkor még egészen három éves sem valál.

Mira. Minden bizonnyal uram, még emlékszem.

Pro. Mi által? valamelly más ház vagy személy által? mondd nekem képét bármilly dolognak, melly emlékedben megmaradt.

Mira. Az igen messze van; és inkább álomhoz hasonlit mint valóhoz, a' miért emlékezetem kezeskedik. Nem volt-e nekem egykor négy vagy öt hölgyem, kik engem szolgáltak?

Pro. Igen, és még több ennél Miranda. De hogy van az hogy ez emlékedben áll? Mit látsz, még az idő sötét hátterében és örvényében? ha emlékszel valamire, a' mi ide jöttöd előtt történt, ugy arra is emlékezhetel, hogy mint jövél ide.

Mira. De arra nem emlékszem.

Pro. Tizenkét év előtt Miranda, tizenkét év előtt atyád Milano' herczege volt, és hatalmas fejdelem.

Mira. Uram, hát nem te vagy atyám?

Pro. Anyád az erény' példányképe volt, 's ő mondá — hogy leányom vagy; atyád Milano' herczege, egyetlen leánya és örököse pedig herczegleány volt és nem kevesebb.

Mira. Oh egek! milly gazcsin által lettünk elűzetve. Vagy tán szerencse, hogy ide jövénk?

Pro. Az egyik is másik is; leányom: mint mondád gazcsin által üzeténk el onnan, de jó szerencsénk ide segitett. —

Mira. O! szivem vérzik ha elgondolom, minő bút okozhaték neked, de mellyre már nem emlékszem. Kérlek folytasd.

Pro. Fivérem és a' te nagybátyád Antonio, — kérlek figyelmezz, — hogy testvér illy álnok lehet-e! — ő, kit utánad leginkább szeretek e' világon, és kire tartományom' igazgatását biztam, melly akkoron minden uradalmak közt első volt (Prospero a' legelső herczeg, annyira hires lévén méltóságáról) és a' szabad művészetekre nézve hasonlitást sem szenvedett: minthogy én

csupán ezekkel foglalkozám a' kormányt testvéremre vetém, és tartományomhoz idegen levék, titkos tanulmányokban lelvén kedvemet és elragadtatást. Csalfa nagybátyád — Hallgatsz-e rám?

Mir. Atyám, a' legnagyobb figyelemmel.

Pro. Midőn egyszer már tökéletesen kitudá, mint kelljen kérelmekre hajolni, vagy ezeket megtagadni, kit kelljen előléptetni és kit megnyesni, hogy igen magasra ne nőjjön, ujonnan képezé azon teremtményeket, kik enyéim valának, mondom, vagy megváltoztatá, vagy átalakitá őket: 's minthogy mind a' tisztviselők mind a' hivatalok' kulcsát birá, a' tartományban minden szivet ugy hangola a' mint fülének tetszett, annyira hogy most ő lön a' repkény, melly herczegi törzsömet elfödé 's magába szivá nedveit — Te nem figyelsz.

Mira. O jó atyám, nagyon!

Pro Kérlek, vigyázz reám. A' világi ügyeket ekkép elhanyagolván minden igyekezetemet visszavonultságra és ez által elmém' jobbitására fordítám, melly ha olly titkos nem lenne, tul becsültetnék minden népkegynél; ez álnok testvéremnél rosz hajlamot ébresztett: és bizalmam, mint jó rokoné álnokságot szült benne. melly ellenkezésében olly nagy volt mint bizalmam, melly valóban határtalan vala. Miután ekkép ura volt nemcsak annak mit jövedelmem nyujtott de még egyébnek is, mit hatalmam követelhetett — mint ember, ki ismétlés által egész a' valóig olly vétkessé tevé emlékezetét, hogy saját hazugságát elhiszi — azt vélé, hogy valóban ő a' herczeg nem csupán helyettes és a' királyság' külső tekintetét minden előjogaival használá: — Innen növekedő nagyravágyása. — Hallod?

Mira. Elbeszélésed, atyám, meggyógyitaná a' süketséget.

Pro. Hogy válaszfal ne legyen e' szerep közt, mellyet játszott, és azon ember közt, a' kiért játszá, minden erővel Milano' korlátlan ura akart lenni. Nékem szegény embernek! — elég herczegség volt könyvtárom: ő most tehetlennek hisz földi királyságok' igazgatására; szövetkezik a' Nápolyi királylyal (annyira vágyott uralkodni) hogy évi adót fizet 's hódol neki, koronácskáját

alá veti koronájának és az eddig meg nem alázott herczegséget (o szegény Milano!) a' legnemtelenebb alázatosságra hajtja meg.

Mira. O egek!

Pro. Figyelj szándékára 's ennek sükerére; aztán mondd meg: testvérem lehetett-e?

Mir. Vétkezném, ha nagyanyám felöl nemesen nem gondolkoznám: jó méh is szült már gonosz fiakat.

Pro. Halljad most feltételét. A' nápolyi király, minthogy rég óta nagy ellenem volt, meghallgatja testvérem' javaslatát; melly abból állt, hogy a' hódolat' hűbére és nem tudom melly öszvegből álló adó helyett, azonnal elűzzön engem és az enyeimet a' herczegségből és a' szép Milanot minden méltósággal együtt testvéremre ruházza: mire egy hitszegő sereg fogadtatott, 's egykor egy ezen czélra kitüzött éjjel Antonio felnyitá Milano' kapuit előtte; és a' sötétség' mély csendében elűzének onnan engem e' szándék végrehajtói veled rimánkodóval együtt.

Mir. Ah irgalmas ég! Én, ki nem emlékszem mint sirtam akkor, most ujra 's jobban fogok sirni: különös sejtés késztet reá.

Pro. Halljad csak kissé tovább, és aztán a' jelen ügyre térek át, melly most ránk vár, 's melly nélkül e' történet elbeszélése igen helytelen lenne.

Mir. Mért nem öltek meg akkor bennünket?

Pro. Jól kérdezed leány: elbeszélésem jogosit e' kérdésre. Kedvesem, ők nem mertek tettükre illy véres bélyeget ütni, olly nagy volt a' szeretet, mellyel a' nép irántam viseltetett; de szebb szinekkel kendőzék rút szándékokat. Röviden, egy bárkára unszoltak bennünket, néhány mérföldnyire a' tengerbe vittek, hol egy rothadt teknővázat tartottak készen fölszerelés, kötélzet, vitorla és árbocz nélkül; még magok a' patkányok is elhagyták ösztönszerűleg e' hajót: erre tevének bennünket, hogy jajgassunk a' tenger elébe, melly dörögve felelt, és sohajtozzunk a' szeleknek miknek könyöre viszonozván sohainkat, szeretve ártottak nekünk.

Mira. Jaj! be nagy terhedre leheték akkor.

Pro. O! te kerub valál, ki engem megtartál. Te mosolyogtál, erőt az ég sugalt beléd, midőn a' tengert sós

cseppekkel födém el, és búm terhe alatt jajgattam; mi felélesztè bennem csüggedő bátorságomat bármilly sorsnak ellenében.

Mira. Mikép jutottunk partra?

Pro. Isten' gondviselése által. Némi eledelünk volt és egy kis friss viz, mellyet Gonzalo egy Nápolyi nemes, (ki akkor e' terv kivitelére volt kijelelve) könyörületből adott; gazdag öltönyök, fehér neműek, kelmék és más szükséges dolgok mellett, mik azóta nagy hasznot hajtottak: igy jó szive' következtében, tudván, hogy szeretem könyveimet, könyvtáromból ellátott kötetekkel, miket többre becsülök herczegségemnél.

Mira. Bár láthatnám valaha azon férfiut!

Pro. Most felkelek. — Maradj te ülve és hallgasd meg tengeri viszontagságunk végét. Ide e' szigetre érkezénk, és én tanitód itt többre tanitottalak, mint a' mennyit más herczegnők tudhatnak, kiknek több idejök van enyelgésekre, és nem birnak olly gondos nevelőkkel.

Mira. Az ég hálálja meg ezt neked! és most kérlek, atyám, mert még mindig dobog szivem, mért támasztád e' tengeri vészt?

Pro. Halld meg tovább. — Igen különös véletlenség által, a' jó szerencse, ki most kedves urnőm, e' partra hozá ellenimet; előrelátásom' következtében tudom, hogy tetőpontom egy igen kedvező csillagzattól függ, melly befolyásának ha nem udvarlok most, hanem elhanyagolom, szerencsém örökre elvész. Itt szünj meg kérdéseiddel. Te álmos vagy; e' bágyadtság jó, adj neki helyett — Tudom hogy egyebet nem tehetsz — (*Miranda elalszik.*) Jer ide, szolgám, jer! Én most kész vagyok. Jer közelebb Arielem: jer!

Ariel föllép.

Ari. Üdvözlek nagy mester; hatalmas uram üdvözlek. Kivánatod teljesitni jövök; legyen az röpülés, uszás, tűzbe merülés, vagy lovaglás a' göndör felhőkön; szigorú parancsoddal bizd meg Arielt és teljes erejét.

Pro. Pontosan végrehajtottad-e a' szélvészt, mellyet parancsoltam?

Ari. Minden részletében. A' király' hajójába szálltam; hol a' hajóorron, hol az odván, a' födeléken, minden hajószobában rémülést gyulaszték fel: néha széjjel oszlottam és több helyeken égtem, különválva lángoltam az előárboczon, az árboczpótokon és a' tetőfákon, azután egybecsaptam és ismét egy lettem. Jupiter' villámi, a' rémitő menydörgések' előjárói sem voltak gyorsabbak, és rövidebb ideig láthatók: a' tűz és a' kénes dörgés' csattanása az igen hatalmas Neptunt látszották ostromolni, és megreszketteték bátor hullámit, igen, megrenditék még félelmes szigonyát is.

Pro. Derék szellemem! Ki volt olly bátor, olly szilárd, hogy e' zaj meg nem sérté agyát?

Ari. Egy lélek sem volt ott, ki nem érezte volna az örültség' lázát, és kétségbeesésének valami jelét nem adta volna. A' hajóslégényeken kivül mind a' tajtékzó tengerbe ugrottak, elhagyván a' hajót, melly általam egészen tűzben állott: Ferdinand a' király' fia felálló hajzattal (melly akkor nádszálakhoz hasonlitott, 's nem hajzathoz) első volt, ki beugrott, kiáltván: „a' pokol megürült, és az ördögök mind itt vannak!"

Pro. Bizony, derék szellemem vagy. De nem történt-e ez közel a' parthoz?

Ari. Igen közel hozzá mesterem.

Pro. De nem történt semmi bajok?

Ari. Egy hajszál sem veszett el; az őket viz felett tartó öltönyeiken egy foltocska sincs, hanem eleven szinűebbek mint azelőtt; és mint parancsolád csoportokban szélesztettem el őket a' sziget körül. A' király' fiát egyedül szállitottam a' szárazra, és a' sziget' egyik magányos zugában hagytam őt, sohajival a' levegőt hűtve és karjait szomorúan keresztbe fonva.

Pro. Mikép intézkedél a' királyi hajó' legénységével 's a' hajósereg' többi népével?

Ari. A' királyi hajó sértetlenül áll a' kikötőben; ama mély tengerőbölben van az elrejtve, hol egyszer éjfélkor előszólitál, hogy harmatot hozzak neked a' mindig háborított Bermud szigetekről: a' hajóslegények mind az odvában vannak berakva, hol a' varázs' 's kiállott fáradalmak' következtében alva hagytam őket: mi az elszélesztett

sereg többi hajóit illetí, ezek találkoztak ismét és most búsan indulnak haza Nápolyba a' földközi tengeren, azt vélvén, hogy a' király' hajóját törést szenvedni, és magas személyét elveszni látták.

Pro. Ariel, te pontosan vitted véghez a' rád bizottakat; de még több munka vár reád. Milly időtájban vagyunk?

Ari. Dél már elmult.

Pro. Legalább is két órával. Mostantól hat óráig igen hasznosan kell mindkettőnknek az időt betöltenünk.

Ari. Még több munka vár rám? Minthogy annyira fárasztasz, engedd, hogy emlékeztesselek az igéretre, mellyet nekem tevél, és eddig még nem teljesitél.

Pro. Hogyan? te dohogsz? Mi az mit tőlem követelhetsz?

Ari. Szabadságomat!

Pro. Még mielőtt kitelt időd? ne többet erről.

Ari Kérlek, gondold meg, hogy fontos szolgálatot tevék, nem mondtam neked hazugságokat, nem követtem el ügyetlenségeket, szolgáltam bosszankodás és morgás nélkül. Te megigérted, hogy elengedsz nékem egy egész évet.

Pro. Elfelejtéd, milly gyötrelemtől szabaditálak meg?

Ari. Nem.

Pro. De felejted; és soknak tartod a' sós mélység iszapát tapodni, az erős éjszaki szelen futni, értem dolgozni a' föld' ereiben, ha keménnyé van fagyva.

Ari. Korántsem uram.

Pro. Te hazudsz, gonosz lény! Elfelejtéd Sycoraxot az undok boszorkányt, ki vénség és irigység által karikává görbedt meg? Elfelejtéd őt?

Ari. Nem uram.

Pro. De igen. Hol születtett ő? szólj, mondd el nékem.

Ari. Algirban uram.

Pro O! valóban? Minden hónapban el kell egyszer mondanom, mi valál, mert elfelejted. Sycorax, ama átkozott boszorkány többféle gonosz tettekért, és boszorkányságokért, mellyek igen iszonyuak arra, hogy meghalgassa az ember, mint tudod elüzetett Algirból: bizonyos tette miatt nem akarák éltétől megfosztani. Nem igaz ez?

Ari. Igen uram.

Pro. E' kékszemü szörnyeteg viselősen hozatott ide, és a' hajósok által itt hagyatott: te, szolgám, mint te magad mondod akkor az övé valál: és minthogy igen gyengéd szellem valál arra, hogy földi undok parancsit telyesitsd és megtagadád nagy követelésit. hatalmasabb szolgái' segitségével és zabolázhatlan dühében egy szét-hasadt fenyőfába zárt téged; melly hasadékban kinosan bezárva maradál tizenkét évig; ez idő közben meghalt a' nő és ott hagyott téged, hol olly gyorsan hallatád sopánkodásidat, a' mint malomkerekek' csörögnek. Akkor e' szigetet nem diszesité egyetlen emberi alak (a' fiút egy szeplős boszorkány porontyot kivéve, kit itt kölykezett).

Ari. Igen; ez fia Caliban.

Pro. Ostoba lény, hisz mondom: ő az, ama Caliban, ki most az én szolgálatomban van. Te legjobban tudod, milly kinok közt találtalak: jajgatásid megorditták a' farkasokat és meghatá a' mindig dühös medvék' sziveit. Elkárhozottakra mérendő büntetés volt az, melly alól Sycorax többé fel nem oldhata: az én mesterségem volt, melly miután ide jöttem és meghallottalak, felnyitá a' fenyőfát, és kiereszte téged.

Ari. Köszönöm, mester.

Pro. Ha még tovább is morogsz, széjjel repesztek egy tölgyfát, és csomós belsejébe ékezlek be, mig át nem orditasz tizenkét telet.

Ari. Bocsáss meg mester: engedelmeskedni fogok a' parancsnak, és szivesen teljesitendem szellemi kötelességemet.

Pro. Tedd azt, és két nap mulva felszabaditlak.

Ari. Te nemes mesterem vagy! mit tegyek! mondd csak mit? mit kell tennem?

Pro. Menj, vedd fel alakját egy tengeri nymphának: látható csak nekem és neked légy; minden egyéb szemnek láthatlan. Menj vedd fel ez alakot és jer benne ide: menj; el innen, gyorsan. (*Ariel kimegy*) Ébredj fel, édes szivem, ébredj! te jól aludtál; ébredj!

Mira. Elbeszélésed' különczsége elkábitott.

Pro. Rázd le magadról e' kábulást. Jer: Caliban szolgámhoz fogunk menni, ki soha sem felel nekünk nyájasan.

Mira. Ez egy gonosztévő, kire nem tekintek szivesen.

Pro. De a' dolgok' jelen állásában nem nélkülözhetjük őt: ő tüzet rak, fát hoz, és olly dolgokban szolgál nekünk, mellyek hasznunkra vannak. — Hejh! szolga! Caliban! Te göröngy, te! szólj hát!

Cal. (*benn*) Elég fa van ott benn.

Pro. Jer ki, mondom, más munka vár itt rád. Jer, te tekenős béka! meg lesz-e már!

(*Ariel bejön ismét egy vizi nympha' alakjában.*)

Szép jelenés! Csinos Arielem hadd sugjak füledbe néhány szót.

Ari. Uram, ez meg fog történni. (*Elmegy*)

Pro. Te mérges szolga, kit maga az ördög nemzett elvetemedett anyáddal, jer elő!

Caliban bejön.

Cal. Olly mérges harmat, mint a' millyet anyám varjutollal valaha lesöpört poshadt mocsárról essék mindkettőtökre! Dögvészt hozó szél fujjon rátok, és fekélyekkel födözzön el benneteket!

Pro. Bizonyos lehetsz benne, hogy ezért ma éjjel görcsöket fogsz kapni, és oldalnyilalásokat, mellyek el fogják fojtani lélekzetedet; gonosz szellemek fogják magokat mind gyakorolni rajtad, az éj azon egész része alatt, mellyen munkálódniok szabad: sürübben fogsz megszuratni, mint a' millyenek a' mézsejtek és minden szurás jobban fog fájni, mintha méhek tették volna.

Cal. Ebédelnem kell. Sycorax anyámról enyém e' sziget, mellyet tőlem elvevél. Midőn jövél először, czirogattál, és hizelegtél nekem; vizet adál többször nékem 's benne bogyókat, és megtanitál, mikép nevezzem a' nagyobb és mikép a' kissebb világosságot mik nappal 's éjjel égnek: és én szerettelek akkor, és megmutattam neked a' sziget tulajdonságit, a' friss forrásokat, sós tavakat, a' terméketlen és termékeny helyeket. Átkozott legyek, hogy ezt tevém! — Sycorax minden varázseszközi, varázs békák, ganajbogarak és denevérek szálljanak rátok! mert minden alattvalóitok kikkel birtok magam vagyok, ki eleinte saját királyom valék; és ti ide zártok e' kemény sziklába, elkülönöztök a' sziget' többi lakóitól.

Pro. Te hazug rabszolga, kit ütlegek indithatnak meg, 's nem jóság, én veled te mocsok, emberségesen bántam; és saját kunyhómba szállásoltalak be, mig gyermekem' becsületét nem akarád megfertőztetni.

Cal. O hó! O hó! — bár ugy lett volna! Jöttöd megakadályozott ebben; különben az egész szigetet Calibanokkal népesitettem volna meg.

Pro. Undok rabszolga, kiben a' jónak semmi nyoma sincs, ki minden gonoszra képes vagy! Én megszántalak, igyekeztem szólhatásra birni, és minden órában egyre vagy másra tanitottalak: midőn te, vad lény magad sem érthetéd saját akaratod kifejezését, hanem gagyogtál mint a' legbotorabb állat, szándékidnak szavakat kölcsönözék, mellyek megérteték másokkal, de fertelmes hajlamoddal, noha tanulál, meg nem férhetének jó indulatok: ezért megérdemelve záratál e' sziklába, ki fogságnál még többet érdemeltél.

Cal. Te beszédre oktatál engem; és hasznom benne az, hogy tudom, miként átkozódjam. A' dögvész ragadjon meg téged, hogy nyelvedre tanitál!

Pro. El innen, boszorkánykölyök! Hozz fát; és siess, tanácslom, hogy más munkát végezhess. Te vonakodol, gonosz lény? Ha elmulasztod, vagy haragosan teszed azt, mit parancsolok, régi görcsökkel foglak kinozni; minden csontjaidat fájdalmakkal fogom eltölteni; és megorditatlak, hogy kiáltásod meg fogja reszkettetni a' vad állatokat.

Cal. Kérlek ne tedd! — (*félre*) Engedelmeskednem kell: mestersége olly hatalmas, hogy meggyőzhetné és alattvalójává tehetné Setebost, anyám' Istenét.

Pro. Igy rabszolga; el innen. (*Caliban elmegy*)

(*Ariel bejön láthatatlanul, játszva és énekelve, Ferdinand követi őt.*)

ARIEL' DALA.

Jertek e' sárga fövényre,
És fogjatok itt kezet:
Ha bókoltatok és csókolódtatok,
Minthogy hallgatnak a' vad hullámok,

Futkossatok ide 's tova;
És ti kedves szellemek énekeljétek a' karéneket,
Halljátok! Halljátok!

KAR. Bau, vau
Az udvari kutyák ugatnak:

KAR. Bau, vau
Halljátok, halljátok! hallom
A' büszke kakas' énekét:
Ő így kiált, kukoriko.

Fer. Honnan jöhet e' zene, a' levegőből-e vagy a' földből? — Már elhangzott, — és bizonyosan a' sziget valamellyik Istenét tisztelé meg. — A' tengerparton ülék, újra megsiratván atyám a' király' hajótörését, midőn e' zene mellettem a' vizekből sikamlott ki, lecsillapitván dühöket 's fájdalmamat édes zengzetével: idáig követtem, vagy inkább vonzott engem. — de megszünt. — Nem, újra kezdődik. —

Ariel énekel:

Atyád öt ölnyi mélységben fekszik; —
Csontjaiból klárisok alakultak;
Gyöngyök most, mik szemei voltak
Rajta mi sem romolhat meg,
Hanem minden átváltozik a' tengerben
Valami becsesre és különösre.
Tengeri nymphák minden órában a' lélekharangot kongatják érette.

KAR. Ding — dong,
Csitt! most is hallom őket harangozni: Ding — dong.

Fer. E' dal vizben halt atyámra emlékeztet vissza. — Ez nem emberi mü, sem földi hang. — Most felettem hallom.

Pro. Hajtsd hátra szemeid rojtos függönyét, és mondd hogy mit látsz ottan.

Mira. Mi az ott? szellem? Istenem, hogy tekintget maga körül! Hidd el, uram, dicső alakot visel: — de szellem.

Pro. Nem, leányom: ő eszik és alszik, 's olly érzékekkel bir, mint mi; e' csinos ifju, kit itt látsz a' törést szenvedett hajós nép közt volt; és ha nem tórzitaná őt el némileg a' bú, melly a' szépség' fenéje, kellemes férfinak neveznéd őt Ő elvesztè társait, és most szerte széjjel koborol, hogy feltalálja őket.

Mira. Isteni lénynek nevezném őt, mert soh' sem láték nemesebet á' természetben.

Pro. (*félre*) Mint látom, ugy megyen mint szivem kivánja. — Szellem, derék szellem! ezért szabaddá teszlek két nap alatt.

Fer. Ez bizonyosan az istennő, kinek tiszteletére zengenek a' dalok! — Teljesitsd kérésemet és add tudtomra, hogy itt e' szigeten lakol-e, és adj némi jó tanácsot, hogy mint viseljem magam itt: de fő kérelmem, mellyet végül mondok, ó csodalény az: hogy leányzó vagy-e vagy nem?

Mira. Csodalény nem; de leányzó minden esetre vagyok, uram.

Fer. Nyelvem! ó egek! Én első vagyok azok közt, kik e' nyelven beszélnek, bár lennék ott, hol ezen szólnak!

Pro. Hogyan! első? mivé lennél, ha a' Nápolyi király hallana téged?

Fer. Elhagyott lénynyé, mint a' millyen most vagyok, ki csodálkozik azon, hogy Nápolyt hallja emliteni általad. Ő hall engem, és én azért könyezek: én magam Nápoly vagyok; ki saját, azóta száradni nem akaró szemeimmel, veszni láttam atyámat a' királyt.

Mira. O irgalom!

Fer. Valóban, minden nemesivel, a' Milanói herczeggel és derék fiával együtt.

Pro. A' Milanói herczeg és még jelesebb leánya megczáfolhatnának téged ha ezt tennünk most helyes lenne. — (*félre*) Első látáskor szemeket cseréltek egymással: — Gyengéd Ariel ezért szabaddá teszlek! (*Ferdinandhoz*) Egy szóra; félek, hogy csalatkozol magadban.

Mira. Mért szól atyám olly barátságtalanul? Ez a' harmadik férfi, kit valaha láttam; az első, ki után sohajték. Könyörület indítsd meg atyámat, hogy az én utamra hajoljon!

Fer. O! ha még szűz vagy, és szerelmedet még nem ajándékozád el, Nápoly' királynéjává teszlek.

Pro. Lassan uram: még egy szóra. (*félre*) Már egészen egymás' hatalmában vannak: de e' gyors ügyet nehézzé kell tennem, nehogy az igen könnyü nyereség csekélylyé tegye a' jutalomdijt. — (*hozzá*) Még egy szóra: parancsolom neked, hogy kövess. Te bitorlod itt a' nevet, melly nem a' tied; és mint kém jövél e' szigetre, hogy tőlem, urától elvedd.

Fe. Nem, a' millyen igaz, hogy férfi vagyok.

Mira. Illy templomban semmi gonosz nem tanyázhat: ha a' gonosz szellemnek illy szép lakhelye van, a' jó érzelmek azon lesznek, hogy vele együtt lakhassanak.

Pro. (*Ferdinandhoz*) Kövess engem. — (*Mirához*) Te ne szólj érte; ő áruló. — (*Ferdinandhoz*) Jer. Össze fogom bilincselni nyakadat és lábaidat; tengeri vizet fogsz inni, tápod friss pataki csigák, száraz gyökerek és hüvelyek lesznek, mellyben makkok bölcsőztek. Kövess engem.

Fer. Nem; én az illy vendéglésnek ellen fogok állni, mig ellenem engem meg nem győz. (*Kardot von, és megbüvölve lévén nem mozdulhat*)

Mira. O kedves atyám! ne kisértsd őt olly durván, hisz ő szelid, és nem félelmes.

Pro. Micsoda! Lábam legyen oktatóm? — Tedd vissza kardodat, áruló; ki bátornak akarod magad mutatni; de nem mered a' kardot forgatni, annyira bűnterhes lelkiisméreted: Tedd le kardodat, mert lefegyverkezhetlek itt e' pálczával és földre hullathatom fegyveredet.

Mira. Kérlek atyám!

Pro. El innen! Ne kapaszkodjál öltönyömbe.

Mira. Uram, légy irgalmas: én jót állok érte.

Pro. Hallgass! még egy szó, 's én kipirongatlak, ha nem gyülöllek. Micsoda! egy csalónak ügyvéde? csitt! Te azt hiszed, hogy több illy alak nincs, mint a' millyen ő, mivel csak őt, meg Calibánt láttad: balga lény! A' legtöbb emberhez képest Caliban ő, és ezek hozzá képest angyalok.

Mira. Ugy hát igen szerények vágyam: nem vágyom csinosabb férfi' látására.

Pro. (*Ferd.hoz*) Jer; engedelmeskedjél: idegid ismét gyermekkorukban vannak, és elveszték erejöket.

Fer. Ugy van. Elmém, mint valami álomban, egészen le van bilincselve. Atyám' elvesztését, a' bágyadtságot, mellyet érzek, barátim' hajótörését e' férfi' fenyegetésit, kinek hatalmában vagyok, mindezt mégis könnyen venném, ha fogságomból napjában csak egyszer láthatnám e' leányzót; a' szabadság hasznára fordithatja a' föld minden egyéb zugait; nekem elég helyem van e' tömlöczben.

Pro. Már munkálódik. — (*Ferd.hoz*) Jer. — (*Arielhez*) Jól dolgoztál, szép Ariel! — (*Ferd. és Mira.hoz*) Kövessetek. — (*Arielhez*) Halljad, a' mit még meg kell számomra tenned.

Mira. Vigasztalódjál, atyám jobb szivü, uram, mint a' millyennek látszik beszéde után: az mit most tett igen szokatlan.

Pro. Te szabad léssz, mint a' hegyi szelek; de aztán teljesitsd pontosan parancsom' minden részleteit.

Ari. Betü szerint fogom teljesiteni.

Pro. (*Ferd.hoz*) Jer, kövess. — (*Mir.hoz*) Ne szólj érette. (*Kimennek*)

MÁSODIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

A' sziget' egy másik része.

Alonso, Sebastiano, Antonio, Gonzalo, Adrian, Francisco és mások föllépnek.

Gon. Kérlek uram, légy vidám: mint mindnyájunknak neked is van okod örvendeni, mert menekvésünk sokkal nagyobb veszteségünknél. Bünk' oka igen közönséges: bármilly hajós' neje, a' kalmár' hajókalauza, és maga a' kalmár mindennap részesülnek e' tárgy feletti búsongásinkban; de mi a' csodát illeti, menekvésünket értem, erről milliók közül kevesen szólhatnak ugy mint mi; ezért jó uram vedd bölcsen fontolóra bünkat, vigasztalásunkkal.

Alon. Kérlek, hallgass.

Seb. Hideg leves gyanánt fogadja a' vigaszt.

Ant. A' vigasztaló ekkép nem fog vele felhagyni.

Seb. Nézzétek csak; ő felhuzza most elmésségе óráját, azonnal fog ütni.

Gon. Uram, —

Seb. Egy: — olvasd velem.

Gon. Ha minden bú, melly magát előadja, táplálta-tik, arra ki táplálja, jut, jut —

Seb. (Ki akarván a' szót egésziteni) Alom, talán.

Gon. Alomtalan éjjek jutnak rá, valóban: te igazabban szóltál, mintsem akarád.

Seb. 'S te elmésebben vetted, mintsem feltettettem rólad.

Gon. Azért uram! —

Ant. Piha, be pazar ezen ember nyelvével!

Alon. Kérlek, hallgass!

Gon. Jó, én végeztem De mégis —

Seb. Csevegni akar minden erővel.

Ant. Fogadjunk, ki szól elébb kettőjök közül ő-e vagy Adrian.

Seb. A' vén kakas.

Ant. A' kis kakas.

Seb. Jó. Mibe fogadunk?

Ant. Nevetésbe.

Seb. A' fogadás áll.

Adr. Noha e' sziget lakatlannak látszik, —

Seb. Ha, ha, ha!

Ant. Ugy, most ki vagy fizetve.

Adr Lakatlannak, és csaknem hozzáférhetlennek, —

Seb. Még is —

Adr. Még is —

Ant. Még sem nélkülözheté

Adr. Kellemes gyengéd, és gyönyörüen mérsékelt éghajlattal kell birnia.

Ant. A' mérsékletesség gyönyörű leányzó volt.

Seb. Igen és igen gyengéd vala, mint ön igen bölcsen állitá.

Adr. A' lég igen kellemesen lehel itt ránk.

Seb. Igen, mintha tüdői volnának 's még hozzá rothadtak.

Ant. Vagy mintha egy posvány kölcsönözné neki illatát.

Gon. Minden van itt, mi az életre szükséges.

Ant. Az igaz; kivéve az élelmet.

Seb. Azt épen nem, vagy igen keveset láthatni itten.

Gon. Milly buján 's szépen nő itt a' fű. Millyen zöld!

Ant. A' föld valóban cserszinű.

Seb. Közben zöld árnyéklattal is.

Ant. Sebastiano nem hibáz sokat.

Seb. Nem; ő egyedül az igazságot téveszti el egészen.

Gon. De nagy ritkaság mégis, 's majd szinte hihetetlen --

Seb. Mint sok erősen állitott ritkaságok!

Gon. Hogy ruháink, noha a' tengerben átáztak, mind a' mellett megtartották friss szineiket és fényöket, és inkább ujonnan befestvék, mintsem a' sós víztől befoltozvák.

Ant. Ha zsebei közül csupán egy szólhatna, nem mondaná-e, hogy hazudik?

Seb. Igen, vagy igen álnokul eldugná jelentését.

Gon. Ugy hiszem, olly ujak most öltönyeink, mint midőn először magunkra vettük Afrikában, Claribel, a' király' szép leányának a' Tunisi királylyali menyekzője' alkalmával.

Seb Gyönyörü menyekző volt, és hazatértünk igen szerencsés

Adr Addig soh' sem szerencsélteté Tunist olly példás királynő.

Gon. Nem, az özvegy Dido óta.

Ant. Özvegy? az ördögbe! Mikép fért ide ez özvegy? Az özvegy Dido!

Seb. 'S mit, ha az özvegy Aeneast is emlitette volna! jó Isten, milly értelemben veszed mindjárt!

Adr. Az özvegy Dido, mondád? Gondolkodnom kell ezen: hisz ő Carthagoból volt, nem Tunisból.

Gon. E' Tunis uram Carthago volt.

Adr. Carthago?

Gon. Bizonyosan, Carthago.

Seb Ő falakat és házakat épit most fel.

Ant. Milly lehetlen munkát fog ő könnyüvé tenni ez után?

Seb. Gondolom e' szigetet fogja ő haza vinni zsebében, és alma gyanánt fiának fogja adni.

Ant. És magvait a' tengerben vetvén el, több szigeteket fog termeszteni.

Gon. Hogyan?

Ant. Nos? épen jókor.

Gon. Uram, mi arról szólánk épen, hogy öltönyink most olly ujaknak látszanak, mint mikor Tunisban valánk leányod' menyekzőjénél, ki most királynő.

Ant. És a' legritkább, melly valaha oda érkezett.

Seb. Kérlek, kivévén az özvegy Didot.

Ant. O! az özvegy Dido, igen ez özvegy Didot kivéve.

Gon. Nem olly friss-e mellényem, mint az első napon mellyen rajtam volt? Bizonyos tekintetben, értem.

Ant. E' tekintet jól volt felkapva.

Gon. Midőn leányod' menyekzőjén rajtam volt?

Alon. Te fülembe erőlteted e' szavakat, legbensőbb érzelmim' ellenére. Bár soha sem adtam volna leányomat ott férjhez! mert onnan visszajövén elvesztém fiamat, és véleményem szerint leányomat sem fogom többé látni, ki olly távol van Olaszhontól. O te örököse Nápolynak és Milanonak! milly különös halnak szolgáltál te lakomául?

Fran. Uram, ő talán él még Láttam őt, mint verte vissza a' hullámtorlásokat és nyargalt rajtok: a' vizet tapodta, mellynek ellenkezését félre vetette, és daczolt a' legnagyobb hullámmal, mellyel találkozott: bátor fejét a' veszekedő hullámok felett tartotta és erős karokkal, a' parthoz evezett gyors csapással, melly hullámmosta alapzata felé hajolt le, mintha megmentésére ereszkedett volna le. Én nem kétlem, hogy élve jutott parthoz.

Alon. Nem, nem, ő elveszett.

Seb. Uram, te magadnak köszönheted e' nagy veszteséget, mert nem akarád Europánkat megáldani leányoddal, hanem inkább afrikaira vesztegeted, hol ő legalább is száműzve él szemed elől, mellynek oka van e' feletti búját könyekkel áztatni.

Alon. Kérlek, hallgass.

Seb. Mi térdeltünk előtted és máskép is esedeztünk mindnyájan: és a' szép lélek maga ingadozott utálat és engedelmesség között, hogy a' mérleg mellyik végére

hajoljon. Félek, hogy örökre elvesztök fiadat. Több özvegynője lett ez ügy miatt Milano és Nápolynak, mint a' mennyi férfit mi vigasztalásukra hozunk; te voltál a' hibás.

Alon. 'S enyém a' legfájdalmasabb veszteség.

Gon. Sebastiano ur, az igazság, mellyet mondál kiméletlen. és időn kivüli; te ingerled a' sebet, midőn tapaszt kellene rá illesztened.

Seb. Igen jól szóltál.

Ant. És igen sebészileg.

Gon. Rossz idő van, mindnyájunkra nézve, jó uram, ha borús vagy.

Seb. Rossz idő?

Ant. Igen rossz.

Gon. Uram, ha e' szigetet be kellene ültetnem —

Ant. Behintené csalánmaggal.

Seb. Vagy bojtorjánnal és mályvával.

Gon. És ha királya lennék, mit tennék?

Seb. Kerülnéd az ittasságot, bor hiány miatt.

Gon. A' köztársaságért mindent ellentételek által vinnék véghez, mert semmiféle kereskedést nem engednék meg; semmi felsőséget vagy tudományokat nem ismernének itt; sem gazdagságot, szegénységet vagy szolgaságot, sem szerződést, örökséget, határt, szántóföldet, vagy szőllőhegyet; sem az ércz', gabona', bor' vagy olaj' használatát: semmiféle foglalatosságot, munkátlanok lennének a' férfiak mind; a' nők is, de e' mellett ártatlanok és tiszták; semmi királyságot. —

Seb. 'S mégis király szeretne rajta lenni.

Ant. Köztársasága vége elfeledi kezdetét.

Gon. Izzadság és fáradozás nélkül teremne minden a' természetben: árulást, halálos büntettet, kardot, dzsidát, kést, puskát, vagy egyéb hadiszerek használatát meg nem szenvedném; de a' természet magából termesztene minden bőséget, hogy ártatlan népemet táplálja.

Seb. Semmi házasság alattvalóid között?

Ant. Nem barátom; vigan lennének mindnyájan, kéjhölgyek és semmirekellők.

Gon. Olly tökéletesen uralkodnám uram, hogy felülmulnám az arany kort.

Seb. Tartsa meg Isten felségedet.

Ant. Sokáig éljen Gonzalo!

Gon. És hallgatsz-e reám uram? —

Alon. Kérlek, ne többet: te mitsem mondasz mi engem érdekelhetne.

Gon. Elhiszem felségednek; és azért mondám csupán, hogy ez uraknak, kik olly érzékeny és könnyed tüdőkkel birnak, hogy mindig egy s e m m i felett is nevetni szoktak, alkalmat nyujtsak.

Ant. Min nevettünk, az t e való!

Gon Én, ki a' vig bohósságok e' nemében s e m m i vagyok hozzátok képest: ugy, most folytassátok nevetéstöket s e m m i felett.

Ant. Milly vágás volt ez itt!

Seb. Ha nem esett volna felülegesen.

Gon. Ti igen derék nemesemberek vagytok: ti kiemelnétek a' holdat pályájából, ha abban öt hétig elmenne a' nélkül, hogy megváltoznék.

(*Ariel láthatatlanul jön be, ünnepélyes zenét hallatván.*)

Seb. Igen, azt megtennők, és aztán éjjel fáklyás madarászatra mennénk

Ant. Ej, jó uram, ne neheztelj.

Gon. Bizonyossá teszlek, hogy nem; nem akarom eszemet olly gondatlanul koczkáztatni. Elakartok e' nevetéstökkel altatni, mert igen fáradt vagyok?

Ant. Menj aludni és hallgass reánk.

(*Elalusznak mind, Alon. Seb. és Ant. kivéve.*)

Alon, Micsoda? olly hamar aludtak el mindnyájan? Kivánnám, hogy szemeim, gondolatimat is magokba zárhatnák: ugy hiszem, hajlandók ezt megtenni.

Seb. Tessék uram, ne mulaszd el e' lenyomó meghivást; ritkán látogatja ez meg a' bút, 's ha megteszi nagy vigasztaló ő

Ant. Mi ketten uram. őrt fogunk állni személyednél mig nyugszol és őrködni biztosságod felett.

Alon. Köszönöm. Különösen fáradt vagyok.

(*Alon. elalszik, Ariel elm.*)

Seb. Milly különös álmosság nehezült rájok!

Ant. Ez az éghajlat' tulajdonságával jár.

Seb. Mért nem nyomja le tehát a' mi szempilláinkat? Én nem érzem magam álmosnak.

Ant. Én sem, elmém éber. Mindnyájan lehanyatlánnak mintha összszebeszéltek volna; elhullak, mintha a' mennykő ütötte volna meg őket. Mit lehetne, érdemes Sebastiano? O! mit nem lehetne? — De ne tovább: — És mégis ugy tetszik nékem, mintha arczodban látnám, mivé kellene lenned. Az alkalom felszólít tégedet, és hatalmas képzelődésem már is koronát lát fejedre szállni.

Seb. Hogyan! ébren vagy?

Ant. Nem hallasz-e beszélni?

Seb. Igen; és te valóban álomban szólíasz. Mit is mondál csak? Különös nyugvás olly messzire nyilt szemekkel álmodni! állni, beszélni, mozogni, és mégis olly mélyen aludni!

Ant. Nemes Sebastiano, te szerencsédet hagyod aludni — vagy inkább meghalni; és ébren behunyod szemeidet.

Seb. Te érthetően hortyogsz: és hortyogásodnak van értelme.

Ant. Én komolyabb vagyok, mint egyébkor szoktam: néked is azzá kell lenned, ha rám figyelsz; és ez meghármaztat téged.

Seb. Jó; én álló viz vagyok.

Ant. Majd megtanítlak, mikép kelljen áradni.

Seb. Tedd azt, mert apadni öröklött restségem tanit.

Ant. O! Bár csak tudnád mint kedveled a' javaslatot, mind a' mellett, hogy ekkép kigunyolod! leleplezve mint ruházod fel szebben! Apadó emberek valóban csak nem megfeneklenek gyakran saját félelemből, vagy restségből.

Seb. Kérlek, folytasd. Szemed és arczod' kifejezése fontosat hirdetnek, és valóban olly valaminek szülését, mellynek világra hozása nagy vajudásokat okoz neked.

Ant. Tehát, uram: Noha e' gyengeelméjü uri ember (kire ép' olly kevéssé fognak emlékezni ha föld alatt leszen) csaknem rábeszélte a' királyt (mert csupán rábeszélési szellem ő) hogy fia még él, de szintolly lehetlen az, hogy vizbe nem fult, mint az hogy, ki itt alszik, úszik.

Seb. Nem reménylem, hogy vizbe nem fult.

Ant. O! e' szavak nem reményIem, milly reményteljesek rád nézve! Semmi remény egy részről, olly magas reményt nyujt más részről hogy maga a' dicsvágy sem pillanthat fel magasabban, hanem kételkedik azon, mit ott feltatál. Egy véleményben vagy-e velem a' felett, hogy Ferdinand vizben halt?

Seb. Ő elveszett.

Ant. Mond hát nékem, ki lesz Nápoly' legközelebbi örököse?

Seb. Claribel.

Ant. Ő, ki Tunis' királynéja, ki tiz mérföldnyire lakik az ember' életén túl; ki Nápolyról semmi tudósitást nem vehet, ha csak nem válik postává a' nap (az ember, ki a' holdban van igen lassú) mig az ujonnan szülött állak nem szőrösek és megborotválhatók; ő ki miatt mi mindnyájan elnyelettünk a' tenger által, noha közülünk néhányan ismét kihajitattak azért, hogy olly tettet vigyenek véghez, mellyhez az elmultak előjáték lesznek, és a' bekövetkezendők, a' te 's az én kivitelemre vannak bizva.

Seb. Miféle dolog az! — Hogy mondád? Igaz, testvérem' leánya Tunis' királynéja; és egyszersmind Nápoly' örököse, melly éghajlatok közt van egy kis hézag.

Ant. Olly hézag, mellynek minden ize ezt látszik kiáltani: „Mikép fog ama Claribel bennünket visszamérni Nápolyig?“ — Maradj Tunisban és hadd Sebastianot ébredni! Mondd csak, ha a' halál ragadta volna meg ezeket, akkor sem lehetnének rosszabb állapotban mint most. Lehetnek emberek, kik szintolly jól kormányoznatják Nápolyt, mint az, ki itt alszik; főurak, kik szintolly bőven és hasztalanul cseveghetnek, mint e' Gonzalo; én magam is utánozhatnám ez annyit csevegő szarkát. O! ha ugy gondolkoznál mint én! milly álom volna ez haladásodra nézve! Értesz-e engem?

Seb. Ugy hiszem igen.

Ant. És hogy becsüli megelégedésed saját jó szerencsédet?

Seb. Most jut eszembe, te Prospero testvéred' helyét foglalád el.

Ant. Igaz: és nézd csak milly jól állanak ruháim; sokkal csinosabban mint azelőtt. Testvérem' szolgái, akkor társaim, most alattvalóim.

Seb. De, lelkiesméreted —

Ant. Ej uram; hol fekszik az? ha fagydaganat lenne, arra késztetne, hogy papucsot huzzak fel; de keblemben nem érzem ez istenséget: husz lelkiismeret állhat köztem és Milano közt, előbb fognak ezek megfagyni és elolvadni, mint engem háborgatni! Itt fekszik testvéred, ki nem több a' földnél, mellyen fekszik. Ha az lenne a' minek most látszik, t. i. halva! kit én ez engedelmes aczél' három ujnyi hosszával ágyba fektethetek örökre; mialatt te ugyanazon időben e' vén darabot ez okos urat örökre elnémithatod, hogy soha sem gáncsolja tettünket: mi a' többieket illeti, ezek ugy tanácsot fogadnak, mint macska a' tejet hörpöli; olvasni fogják bármelly ügynek óraütéseit, mellynek óráját meghatározzuk.

Seb. A' te helyzeted, kedves barátom előképem leend; a' mint Milanot te megnyeréd, ugy fogok én Nápolyhoz jutni. Huzz kardot: egy csapás fel fog menteni az évadó alól, mellyet fizetsz, és én a' király szeretni foglak.

Ant. Ránts kardot velem egyszerre, és ha felemelem kezemet, utánozz és ejtsd le aztán Gonzalóra.

Seb. O! még egy szóra (*halkan beszélgetnek együtt*).

(*Zene, Ariel jején láthatlanul.*)

Ari. Uram, mestersége által előre látja a' veszélyt, mellyben az ő barátjai forognak; 's engem küld megmentésükre (máskép elhalnak tervei). (*Gonzalo fülébe énekel*)

Mialatt itt hortyogva fekszel,
A' nyiltszemü árulás
Megválasztja idejét
Ha gondolsz élteddel,
Rázd le az álmot, és vigyázz magadra:
Ébredj fel, ébredj!

Ant. Tehát siessünk mindketten.

Gon. Most, jó angyalok oltalmazzátok a' királyt! (*felébrednek mind.*)

Alon. No's, mi az itt, ho! ébredjetek! mért álltok itt kivont karddal? miért e' vad tekintetek?

Gon. Mi baj?

Seb. Mialatt mi nyugtod felett őrködve állottunk itt, épen most tompa bőgéseket hallánk, minő bikáké, vagy inkább arszlánoké: nem ébresztett fel téged? Igen rémitően hatotta meg fülemet.

Alon. Mit sem hallottam.

Ant. O! olly hang volt, melly elrémitette volna a' szörnyeteg' fülét, és megrendithette volna a' földet: bizonyosan, egy egész arszlánnyaj' orditása volt az.

Alon. Hallottad azt Gonzalo?

Gon. Becsületemre uram, hallottam dongást és még hozzá olly különöset, hogy felébresztett. En megráztalak, uram, és kiáltottam; mert midőn felnyitám szemeidet kivont fegyvereiket láttam. — Valami nesz hallatszott, az bizonyos: legjobb, ha vigyázunk magunkra, vagy elhagyjuk e' helyet. Rántsunk kardot.

Alon. Menjünk el innen és induljunk szegény fiam' további keresésére.

Gon. Az ég oltalmazza őt e' vad állatok ellen, mert ő bizonyosan e' szigeten van.

Alon. Vezess el innen. (*Elmennek*)

Ariel. Prospero uram, megtudandja a' mit tettem: Ugy, király, menj biztosan tovább fiad keresésére. (*Elm.*)

MÁSODIK JELENET.

A' sziget' egy másik része.

(*Caliban bejön egy rakás fával*)

Mennydörgés hallatszik.

Cal. Mind a' mérges gőzök miket a' nap, pocsétákból, mocsárokból és posványokból magába szív, szálljanak Prosperora, és ujjonként tegyék őt beteggé! Szellemi

hallanak engem, és nékem azért mégis átkoznom kell; de ők nem fognak megcsipni és megijeszteni kisérteti mutatványokkal, nem fognak a' sárba dobni, sem tüzes üszők gyanánt az éjjel elvezetni utamból, ha csak ő meg nem parancsolja nekik; de minden kicsinységért rám uszittatnak: néha majmok' alakjában, mellyek torzképeket csinálnak és kiáltoznak rám, és ezután megharapnak; máskor mint tarajos sülek, mellyek hempelyegve feküsznek utamban, hol mezétláb járok, és felegyenesitik tüskéiket lábom alatt: néha egészen körül vagyok fonva kigyók által, mellyek széthasadt nyelveikkel elbóditnak sziszegéseikkel lássuk csak most! lássuk!

(*Trinculo bejön.*)

Itt jön szellemei közül egy, hogy megkinozzon hogy olly lassan hoztam be a' fát: Egyenesen a' földre fogom magam vetni; talán nem veend észre.

Trin. Itt sem bokor sem csalit nincs, melly némileg oltalmazhatna a' rosz idő ellen, és már uj vihar közeleg; hallom süvölteni a' szélben: azon fekete felhő, amaz iszonyu nagy ott, kopott tömlőhöz hasonlit, melly kiakarja önteni tartalmát. Ha mennydörögne ugy, mint az imént, nem tudom hová rejteném el fejemet és e' felhő ott nem eshetik le máskép mint akó számra. — (*Észreveszi Calibant*) Mi ez itt? ember-e vagy hal? Élő-e vagy halott? — Ez hal, halszaga van; igen avas és halféle szaga van; ez tán a' tőkehal' egy faja, nem épen a' legfrissebb. Különös egy hal! Ha most Angolországban volnék, (mint egykor valék) és csak lefestve birnám e' halat, egy vasárnapi bolond sem lenne ott ki nem adna láthatásáért egy darab ezüstpénzt: e' szörnyeteg ott emberré tenne: mert bármilly különös állat gazdag emberré tesz ott valakit. Ha nem akarnak is egy fillért költeni béna koldus' felsegitésére, egy halott Indus láthatásáért tizet is fognak adni. Lábai ollyanok, mint emberéi szoktak lenni! és uszószárnyai karokhoz hasonlitanak! Ő meleg, lelkemre! Most kimondom véleményemet, nem tartom meg továbbb magamnál; ez nem hal, hanem a' sziget' valamellyik lakója, kit épen most ütött meg a' mennykő (mennydörög). Jaj! Visszatért a' vihar: a' legjobb mit tehetek az, hogy ruhája alá bujjak; nincs e' környéken egyéb

menedék: a' nyomor különös háló-társakkal ismerteti meg az embert Ide fogok rejtődzni, mig a' vihar' seprejének vége lesz.

(*Caliban ruhája alá rejtődzik*).

(*Stephano bejön énekelve; palaczkkal kezében*).

STEP. Nem megyek többé a' tengerre, a' tengerre,
Itt fogok meghalni a' szárazon.

Ez ugyan igen rossz dal, és éneklése valaki' temetéséhez illenék inkább. De im' itt vigaszom. (*Iszik*)

A' mester, a' hajóinas, a' főhajós és én,
A' pattantyús és segédje,
Szerettük Málit, Margitot és Marit:
De közülünk egy sem gondolt Katiczával;
Mert éles nyelve volt;
És ezt szokta a' hajósnak kiáltani, menj akasztófára:
Nem szereté s' deget' sem a' szurok' szagát,
De a' szabó azért mégis megvakarhatá, bármije viszketett,
Tengerre tehát fiúk, és hagyjátok őt, akasztófára jutni.

Ez szinte rossz dal; de ime itt vigaszom. (*Iszik*)

Cal. Ne kinozz: O!

Step Mi? Ördögök vannak-e itt? Játékot akartok-e velünk űzni vad embereitekkel és indusaitokkal! Ah! én nem menekültem meg a' vizbefulástól, azért hogy most négy lábadtól megijedjek; mert azt mondák egykor: olly derék férfi, mint a' ki csak valaha is négy lábon járt, sem birja Stephanot helyéből kimozditani, és ez ujra fog mondatni mig Stephano orrlyukain keresztül szivja be a' levegőt.

Cal. A' szellem kinozz: O!

Steph. Ez a' sziget valamellyik négylábú szörnyetege', kit mint gondolom lázgyötör. Hol az ördögbe tanulta meg nyelvünket? Már csak ezért is némi segedelmet nyujtok neki: ha meggyógyithatom megszelidithetem és Nápolyba vihetem magammal, ajándéklesz, bármilly császárnak ki valaha marhabőrönjárt.

Cal. Ne kinozz kérlek: gyorsabban fogom fámat haza vinni.

Steph. Most lázrohamában van, és épen nem a' legokosabban szól. Meg fogja palaczkomat izlelni: ha ezelőtt soha sem ivott bort, alkalmasint eloszlatja lázát. Ha meggyógyithatom és megszelidithetem, nem igen sokat fogok érte kapni: de jól megfizettetem azt, ki tőlem megveszi.

Cal. Kevéssé bántasz ugyan most; de mindjárt fogsz, ezt remegésedből látom: Prospero munkálódik most rajtad.

Steph. Jer ide: nyisd fel szádat; ez a' valami megfogja oldani nyelvedet te macska. Nyisd fel szádat: ez megfogja rázni rázkodásidat, annyit mondhatok neked, és még hozzá derekasan: Senki sem tudja kicsoda barátja; nyisd fel még egyszer szádat.

Trin. E' hang ismeretes előttem. Ez — de ő vizbe fult, és ezek ördögök. O! oltalmazz engem! —

Steph Négy láb, és két hang! ez gyönyörü szörnyeteg! Előhangja tehát jót fog mondani barátiról; hátulsó hangja pedig szidalmazásokat és rágalmakat fog hallatni. Ha az egész bor, melly palaczkomban van elég lesz meggyógyitására, segitni fogok baján. Jer! — amen! hadd töltsek valamit a' másik szádba is.

Trin. Stephano!

Steph. A' másik szád szólit-e engem? Irgalom! irgalom! Ez ördög és nem szörnyeteg: itt hagyom őt; nincs hosszú kanalam! *)

Trin. Stephano! — ha Stephano vagy, érints meg, és szólj hozzám, mert én Trinculo vagyok: — ne félj semmit, — jó barátod Trinculo.

Step. Ha Trinculo vagy, ugy jer elő. A' vékonyabb lábaidnál foglak meghuzni; ha Trinculonak itt vannak lábai, ugy ezek. Te csakugyan Trinculo vagy, valóban! Hogyan levél ez üszögmagzat' ganajává? Trinculokat szülhet-e magából?

Trin. Azt hivém, hogy megütötte őt a' menykő. — De nem fultál e' vizbe Stephano? Reménylem most,

*) Egy skót közmondás azt mondja: „ki az ördöggel akar enni, annak hosszú kanálra van szüksége.“

hogy nem fultal vizbe. Elmult már a' zivatar? Ez üszög-magzat' ruhája alá rejtődztem, mert féltem a' vihartól. És te élsz Stephano? O Stephano! Két Nápolyi menekekedett meg?

Steph. Kérlek, ne forgass meg: gyomrom nincs' rendes állapotjában.

Cal. Ezek szép teremtmények, ha nem tündérek. Ez derék isten, és isteni italt hord magával: én térdet hajtok majd előtte.

Step. Mikép menekedtél meg? Hogy jövél ide? Esküdjél e' palaczkra, hogy mikép jövél ide. En egy hordó asszúboron menekedtem meg, mellyet a' hajósok a' tengerbe vetettek, e' palaczkra esküszöm! mellyet saját kezeimmel fakéregből készitettem, miután a' partra hányattam.

Cal. E' palaczkra esküszöm, hogy hű szolgád leszek, mert ez ital tulvilági.

Steph. Ime: esküdjél hát, mikép menekedtél meg?

Trin. A' parthoz usztam fattyu, mint egy kacsa. Ugy uszom, mint egy kacsa, esküszöm.

Steph. Csókold meg ezt a' könyvet! Noha ugy uszol mint a' kacsa, mégis igen hasonlitasz a' ludhoz.

Trin. O Stephano! van-e még belőle?

Steph. Egész hordóval fattyu: pinczém egy sziklában van a' tengerparton, oda van borom elrejtve. No 's üszög-magzat! hogy van lázad?

Cal. Nem az égből hullottál le?

Steph. A' holdból, hidd el: én valék annak idejében az ember a' holdban.

Cal. En láttalak ottan, és imádlak: urnőm mutatott nekem, kutyáddal és bokroddal együtt.

Steph. Jer, esküdjél meg rá; csókold meg a' könyvet: azonnal más tartalommal fogom megtölteni: esküdjél.

Trin. E' szép napfényre! Ez igen oktondi szörnyeteg: — En félnék tőle? — Igen gyönge szörnyeteg. — A' holdban lakó ember! — igen könnyenhivő szánakozásra méltó szörnyeteg. — Ez jó korty volt szörnyeteg, valóban.

Cal. A' sziget minden legkisebb termékeny helyét is megmutatom; és megcsókolandom lábaidat. Kérlek, légy Istenem!

Trin. E' napfényre! ez igen álnok és ittas szörnyeteg: ha istene elalszik, el fogja csenni palaczkát.

Cal. Megcsókolandom lábaidat! és szolgádnak esküszöm magam

Steph. Jer hát; térdelj le és esküdjél!

Trin. Halálra fogom magam nevetni, ez ebfejü szörnyetegen. Ez igen undok szörnyeteg: kedvem volna őt megverni. —

Step. Jer, csókold meg lábaimat!

Trin. Ha a' szegény szörnyeteg ittas nem lenne. Ez fertelmes szörnyeteg!

Cal. Meg fogom mutatni a' legjobb forrásokat, bogyókat fogok neked szedni, halászni fogok érted, és elég fát hozandok számodra. Dögvész szálljon a' zsarnokra, kit most szolgálok! nem fogok neki több tuskót hordani, hanem téged foglak követni, csodálatos férfi.

Trin. Ez igen nevetséges szörny; csodát csinál egy nyomorult ittas emberből!

Cal. Kérlek, engedd hadd vezesselek oda, hol vadalmák teremnek; hosszú körmeimmel szarvasgombákat ásandok fel neked; csókafészket fogok neked mutatni, és megtanitlak, mikép kelljen tőrbe keriteni a' gyors majmocskákat: fürtös mogyorókhoz foglak vezetni, és néha kis csüllőket hozandok neked a' szikláról: Akarsz-e velem jönni?

Steph. Most kérlek, menj előre, annélkül hogy többet fecsegj. Trinculo, minthogy a' király és egész társaságunk a' vizbe halt, itt örökösök leszünk. — Ime, vidd palaczkomat. Trinculo barátom, azonnal meg fogjuk ismét tölteni

Cal. (*Ittasan énekel*) Élj boldogúl mester; élj boldogúl, élj boldogúl!

Trin. Ez orditó egy szörnyeteg; ittas egy szörnyeteg.

CAL. Nem fogok többé halászni,
Sem fát hozni,
Engedve a' parancsnak,
Sem vágódeszkát sikálni vagy tálakat mosni.
Ban Ban, — Ca-Calibannak
Uj mestere van — keress magadnak más szolgát.
Szabadság! juhu! juhu! szabadság! szabadság! juhu! szabadság!

Steph. O derék szörnyeteg! légy útmutatónk.

HARMADIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Prospero' kunyhója előtt.

Ferdinand belép tuskót hozván.

Fer. Vannak fáradságos játékok, és a' munka bennök nagyobbítja a' gyönyört; vannak lealáztatások miket nemesen lehet eltűrni; 's gyakran a' legcsekélyebb dolgok nagy czélokra vezetnek. Az én alávaló napimunkám szintolly nehéznek mint gyülöletesnek tetszenék; de az urnő, kit szolgálok feltámasztja a' holtakat és gyönyörré változtatja fáradozásimat: Ő tizszer barátságosabb mint a' millyen durva atyja, ki merő zordonság. Ezer illyen tuskót kell bevinnem és egy rakásra halmoznom, súlyos fenyegetés alatt; kedves urnőm könyezik, ha engem dolgozni lát, és azt mondja, hogy illy alacsony munkát, hozzám hasonló ember soha sem vitt véghez. De én itt megfeledkezem magamról, mert ez édes gondolatok felviditják még munkáimat is; és én legmunkátlanabb vagyok ha dolgozom is.

(*Miranda bejön; Prospero távolról nézi őket.*)

Mira. Ah! kérlek, ne fáradozzál annyit; szeretném ha a' mennykő elégette volna e' tuskókat, miket egymásra rakatnak veled. Kérlek, tedd le, és nyugodd ki magad; ha ez égni fog, könyezend, hogy téged fárasztott. Atyám el van merülve tanulmányaiba; kérlek pihenj most: három óráig biztos lehetsz ellenében.

Fer. O szeretett urnőm! nap nyugtaig sem végzem azt, mit tennem kell.

Mira. Mig te ülsz, addig magam fogom tuskóidat hordani. Kérlek, add át nékem ezt; a' nagy rakáshoz fogom vinni.

Fer. Nem, kedves teremtmény: Szakadjanak el inkább inaim, törjön el inkább hátam mintsem illy gyalázatot szemvedj, mig én henyén ülök.

Mira. Hozzám szintugy illenék, mint hozzád, és én könnyebben vihetném véghez, mert én akarva tenném, mig te únod.

Pro. Szegény féreg! már meg vagy gyuladva; e' látogatásod mutatja.

Mira. Te fáradtnak látszol.

Fer. Nem, nemes urnőm; én este is korán érzek magamban, ha te mellettem vagy. Kérlek, (főleg azért hogy imáimba foglalhassalak) mi a' neved?

Mira. Miranda. — O atyám! tilalmad ellen tevék, hogy ezt meg mondám.

Fer. O csodálatra méltó Miranda! te valóban a' csodálatnak tetőpontja vagy, és érdemes arra, hogy a' világ leginkább szeressen! Már elég hölgyet szemlélgetek gyönyörrel; 's nyelveik' bájcsengése gyakran bilincsre verte felette hajlandó fülemet; különféle tulajdonságokért szeréték már több hölgyet; de soha egyet sem, olly egész lélekkel, hogy valamelly hibája ne ellenkezett volna, legnemesb szépségével, 's azt meg ne semmisitette volna; de te, o te! ki olly tökéletes, olly páratlan vagy, minden teremtmények' legjobbikává születtél.

Mira. Egyet sem ismerek nememből; nem emlékszem egy női arczra sem, kivéve a' tükörből saját arczomat; azok közül kiket férfiaknak nevezhetek, sem láték többet nálad, jó barátom és kedves atyámnál, hogy mikép néznek ki a' többi arczok' vonali, nem tudom; de szüzességemre (nászajándékom legbecsesb drágakövére) mondom, hogy soha sem kivánok a' világon más társat, mint téged; a' képzelődés sem teremthet hozzád hasonló alakot. De én itt kissé vadon is csevegek, és feledem ez által atyám' oktatásit.

Fer. Rangomnál fogva én herczeg vagyok Miranda; és, ugy hiszem, király, (o bár ne volnék!) és olly kevéssé tűrném e' fás rabszolgaságot, mint azt hogy dongólégy bemocskolja ajkimat. — Halljad lelkem' szavát: az első perczben mellyben láttalak, szolgálatodra röpült szivem, ott lakik az, hogy rabszolgájává tegyen, és miattad hordom olly türelmesen e' fát.

Mira. Szeretsz engem?

Fer. O ég! o föld! legyetek e' hang' tanui: ha igazat szólok, koronázzátok szerencsével vallomásomat: ha hazugságot mondok változtassátok szerencsétlenné a' legjobb jóslatot! Határtalanúl jobban szeretlek, becsüllek és tisztellek, mint bármi egyebet a' világon.

Mira. Én őrült vagyok, hogy könyezem a' felett, mi örömet okoz.

Pro. Két ritka szerelemnek milly szép találkozása ez! Egek hullassatok áldást arra, mi közöttök csirádzik!

Fer. Miért könyezel?

Mira. Érdemetlenségem miatt, melly nem meri ajánlani azt, mit adni ohajtok; és még kevésbbé elvenni hagyni, mit nélkülöznöm éltembe kerülend. De ez hiábavalóság, és mennél inkább akar elrejtekezni, annál jobban feltünik. El innen, buta ravaszság és segits nékem teljes és szent ártatlanság! Én nőd vagyok, ha nőül akarsz venni; ha nem, mint szolgálód fogok meghalni: te megtagadhatod tőlem, hogy társnőd legyek; de én szolgálód leszek bár akarjad vagy nem.

Fer. Urnőm leszesz kedvesem, 's én hü alattvalód vagyok örökre.

Mira. Tehát férjem

Fer. Igen, olly szivesen, mint a' hogy rabság valaha szabadságot fogad el: ime kezem.

Mira. És itt az enyém szivemmel együtt: és most élj boldogúl mig félóra el nem telik.

Fer. O ezerszer! ezerszer! (*Ferd. és Mir. elm.*)

Pro Nem örülhetek ezen annyira mint ők, kiknek mind ez uj; hanem mi sem okozhatna nékem több örömet. Most el könyvemhez; mert még vacsora előtt, sok szükséges dolgot kell véghez vinnem (*Elm.*)

MÁSODIK JELENET.

A' sziget' egy másik része.

(*Stephano és Trinculo föllépnek; Caliban utánok jön egy palaczkkal.*)

Step. Ne szólj többé erről: — ha üres lesz a' hordó, vizet fogunk inni, elébb egy cseppet sem: azért töltsetek rá bátran. — Te szörnyeteg-szolga, igyál egészségemre.

Trin. Szörnyeteg-szolga? E' sziget' bolondja; Azt mondják, hogy csak öten vagyunk e' szigeten: mi itt hárman lennénk; ha a' többi kettő mienkhez hasonló agyvelővel bir, ugy vaczog a' kormány.

Step. Igyál, szörnyeteg-szolga, ha parancsolom: szemeid szinte beestek fejedbe.

Trin. Hova eshettek volna be egyebűvé? valóban derék szörnyeteg lenne, ha szemei hátába estek volna.

Step. Szörnyetegem aszúborba fulasztotta nyelvét: mi engem illet a' tenger nem bir megfulasztani: mielőtt a' parthoz juték 35 mérföldnyire usztam ide 's tova, e' napfényre mondom. — Te hadnagyom léssz vagy zászlótartóm.

Trin. Hadnagyod, ha rám hallgatsz; mert igen inog.

Step. Nem akarunk futni szörnyeteg ur.

Trin. Sem járni; hanem ti feküdni fogtok mint ebek, és mit sem fogtok szólni.

Step Üszögmagzat, szólj egyszer éltedben, ha valódi üszögmagzat vagy.

Cal. Hogy van méltóságod? Hadd megnyalnom czipődet Ennek nem fogok szolgálni, mert ő nem bátor.

Trin. Te hazudsz, oktondi szörnyeteg! Én képes vagyok vitába ereszkedni egy törvénybiróval Ej te gaz hal volt e' valaha gyáva ember, ki annyi aszúbort ivott volna, mint én ma? Azért akarsz-e olly szörnyű hazugságot mondani, mert félig hal és félig szörnyeteg vagy?

Cal. Nézd csak, mint gúnyol engem! Elszenveded ezt nagyságos uram?

Trin. Azt mondja, nagyságos ur! — hogy lehet ollyan egyűgyű szörnyeteg! —

Cal. Nézd, nézd csak, már ismét! harapd meg őt halálosan, kérlek.

Step. Trinculo, tartsd fejedben nyelvedet: ha lázadónak mutatkozol, a' legközelebbi fa.... A' szegény szörnyeteg alattvalóm, és nem akarom, hogy sérelmeket szenvedjen.

Cal. Köszönöm, nemes uram. Tetszik-e meghallgatnod még egyszer kérelmemet, mellyet hozzád intéztem?

Step. Minden bizonnyal; térdelj le, és mondd el ujra: én állni fogok, ugy mint Trinculo.

(*Ariel bejön láthatlanúl.*)

Cal. Mint már az iménť mondám neked, egy zsarnok' szolgálatában vagyok; ez egy bűvölő, ki ravaszsága által, megfosztott e' szigettől.

Ari. Hazudsz.

Cal. (*Trin.hoz*) Hazudsz te, bohoskodó majom te! ohajtanám, hogy bátor uram kiirtson: én nem hazudok.

Step. Trinculo, ha még egyszer félbenszakasztod elbeszélésében, e' kézre esküszöm, nehány fogadat ütöm ki.

Trin. Hiszen mit sem mondtam.

Step. Hallgass hát, egy szót se többé. — (*Cal.hoz*) folytasd.

Cal. Ismétlem, hogy büvölés által jutott e' szigethez; tőlem vette el; ha nagyságod kivánja, álljon érte boszszút rajta, mert tudom hogy elég bátor rá; e' teremtmény itt már nem merné.

Step. Az bizonyos.

Cal. Te e' sziget' ura leszesz, 's én szolgálni foglak.

Step. De mikép fogjuk ezt véghez vinni! Hozzá vezethetsz-e engem?

Cal. Igen, igen, uram: alva fogom neked átadni, mikor aztán szeget üthetsz fejébe.

Ari. Hazudsz; ezt nem teheted.

Cal. Milly tarka fajankó ez! Te nyomorult bohócz! — Kényszeritem nagyságodat, üsse őt, és vegye el tőle a' palaczkot: ha ez el fog tünni sós viznél egyebet nem fog inni, mert nem fogom neki a' friss forrásokat megmutatni.

Step. Trinculo, ne tedd ki többé magadat egyéb veszélynek: még egy szóval szakaszd félbe a' szörnyeteget és én, e' kezemre esküszöm, elűzök magamtól minden irgalmat, és tőkehallá teszlek.

Trin. No 's mit tevék? nem tettem semmit. Inkább távozom tőletek.

Step. Nem mondád, hogy hazudik?

Ari. Hazudsz

Step. Hazudom? Nesze! (*megveri őt*) Minthogy szereted ezt, mondd máskor is, hogy hazudom.

Trin. Nem mondám, hogy hazudsz. — Elvesztettétek eszeteket és hallástokat? — A' manó vigye palaczktokat! ezt okozhatja az aszúbor és ivás! — A' dögvész szálljon szörnyetegedre és az ördög vigye el ujaidat!

Cal. Ha! ha! ha!

Step. Folytasd most elbeszélésedet Kérlek, állj távolabb innen.

Cal. Verd meg jól, később majd én is megverem.

Step. Tágulj. — Jer folytasd.

Cal. No 's, mint mondám neked, szokása délután önként aludni: illyenkor agyonütheted őt, előbb elvevén könyveit; tuskóval zúzd agyon, vagy karózd fel, vagy késeddel messd meg torkát. Jól vigyázz, hogy előbb könyveit keritsd birtokodba; mert azok nélkül olly buta ő, mint én, és egy szellemnek sem parancsolhat többé: ezek mind gyülölik őt olly mélyen mint én. Égesd el csak könyveit; szép butorai vannak (ugy nevezi ő) mik, ha háza lesz, egészen fel fogják diszesíteni: és mi még nagyobb tekintetet érdemel, az leánya' szépsége; ő maga hasonlíthatlannak nevezi: én soha sem laték más nőt, mint csupán Sycorax anyámat és őt; de ő annyival áll Sycorax felett, mennyivel a' legnagyobb felülhaladja a' legkisebbet

Step. Olly derék nőszemély ez?

Cal. Igen uram, kezeskedem hogy disze lesz ágyadnak és derék kisdedeket szülend.

Step. Szörnyeteg; megakarom ama férfit ölni: leánya és én mi király és királynő leszünk (Isten áldja meg fenségünket) és Trinculo és te, alkirályok lesztek. — Tetszik a' terv Trinculo?

Trin. Felségesnek találom

Step. Nyujtsd ide kezedet: sajnálom, hogy megvertelek, de mig élsz fejedben tartsd nyelvedet.

Cal. Egy félóra mulva aludni fog; meg fogod-e akkor ölni?

Step. Igen, becsületemre.

Ari. Ezt meg fogom uramnak mondani.

Cal. Te felvidítasz engem; örömittas vagyok; legyünk vigan: elakarod-e énekelni a' dalt, mellyre épen az imént tanitál?

Step. Kérelmednek szörnyeteg, meg fogok felelni, mindenkép meg fogok felelni. Jer Trinculo, énekeljünk. (*Éneket*)

„Gúnyoljátok ki, csufoljátok ki, és gúnyoljátok ki, csufoljátok ki, A' gondolat szabad."

Cal. Éneke nem ez.

(*Ariel csörgődobon és sipon eljátsza az éneket.*)

Step. Mit jelentsen ez?

Trin. Ez dalunk zenéje, mellyet itt senki sem játszik.

Step. Ha ember vagy, mutasd magad igaz alakodban: ha ördög vagy, vedd a' mint akarod.

Trin. O bocsásd meg bűneimet.

Step. A' ki meghal, lefizeti minden adósságait; Én szembe szállok veled. — Ég irgalmazz nekünk!

Cal. Félsz tán?

Step. Nem szörnyeteg, én nem félek.

Cal. Ne félj; a' sziget tele van zajjal, hangokkal és édes zengésekkel, mik gyönyörködtetik az embert és nem ártanak. Néha ezer csengő hangszer zeng füleim körül; és néha hangok, mellyek miután hosszú álomból felébredtem, ujra elaltatnak: aztán ugy tetszik, mintha álmomban széjjel nyilnának a' felhők, és gazdagságokat mutatnának, mellyek rám hullni készek ugy hogy midőn felébredék sirtam, ujra álmodni akarván.

Step. Ez rám nézve, gyönyörü tartomány, hol ingyen fogok zenét hallani.

Cal. Ha Prospero meg lesz ölve.

Step. Az mindjárt meg fog történni. Eszembe jut a' történet.

Trin. A' hang távozik: kövessük és végezzük aztán munkánkat.

Step. Menj előre szörnyeteg; mi követni fogjuk lépteidet. Szeretném e' csörgődobost láthatni: ő érti ám mesterségét.

Trin. Nem jösz? Követni foglak Stephano.

(*Elmennek.*)

HARMADIK JELENET.

A' sziget' egy másik része.

(*Alonso*, *Sebastiano*, *Antonio*, *Gonzalo*, *Adrian*, *Francisco és mások föllépnek.*)

Gon. Minden szentekre uram, nem birok tovább járni; vén csontjaim fájnak: valódi tömkelegen jöttünk át, keresztül kasúl járva! Bocsáss meg, hogy ki kell pihennem.

Alon. Öreg ember, nem feddhetlek én, ki magam is fáradt vagyok, hogy szinte ellankadtak érzékim: ülj le, és pihenj. Itt lemondok reményemről, és nem tartom meg továbbá körömben mint hizelgőt: ő a' tengerbe halt, kit bolyongva keresünk; és a' tenger kigúnyolja hasztalan keresésünket a' földön. Ám legyen

Ant. (*félre Sebast.hoz*) Igen örvendek, hogy ekkép elhagyta őt minden remény, egy balsiker miatt ne hagyj fel szándékoddal, mellynek kivitelére eltökéled magad.

Seb. Egészen hasznunkra fogjuk fordítani a' legközelebbi alkalmat.

Ant. Legyen az, ma éjjel; mert most lenyomják őket az ut' fáradságai, és nem lesznek, nem lehetnek olly vigyázók, mint midőn erőteljesek.

Seb. Jó tehát ma éjjel; 's ne többet erről.

(*Ünnepélyes és különös zene hallatszik; és Prospero láthatlanúl a' levegőben lebeg; több különös alak jön be terített asztalt hozván be: nyájas köszöntésekkel tánczolnak körülötte; és miután lakomára hivták a' királyt és kisérőit, eltünnek.*)

Alon. Milly édes hangok ezek? jó barátim, hallgassátok!

Gon. Ez bámulandó édes zene!

Alon. Egek! adjatok nekünk jó gazdákat! kik voltak ezek?

Seb. Élő bábjáték volt ez. Most hinni akarom, hogy vannak egyszarvúak; hogy Arabiában egy fa van, melly a' phoënix' királyiszéke; és hogy ezen phoënix uralkodik oltan.

Ant. Mind a' kettőt el akarom hinni; és ha még egyéb hihetetlen dolog van, jertek hozzám, és én megfogok rá esküdni, hogy igaz: az utazók soha sem hazudtak, noha a' bolondok hon megszolják őket.

Gon. Ha most Nápolyban elbeszélném ezt, elhinnék-e nékem? Ha azt mondanám, hogy láttam olly szigetbelieket (mert bizonyosan a' sziget' lakói ezek) kik noha csodás alakkal birnak, mégis olly nyájasak és barátságosak, minőt emberi fajunknál keveset, vagy talán egyet sem találhatni.

Pro. (*fél e*) Derék férfi, te igazat szoltál; mert a' jelenlévők közül rosszabbak néhányan az ördögöknél.

Alon. Nem tudok eléggé utána gondolni, ez alakok, tagjártatások, és hangok (noha a' nyelvet nem használák) olly érthetően fejezék ki magokat, némán is.

Pro. (*félre*) Majd a' végén dicsérd őket.

Fran. Különösen tüntek el.

Seb. Mit sem tesz, minthogy itt hagyák ételeiket, mert érezzük gyomrainkat. — Nem akarjátok megizlelni azt mi itt van? —

Alon. Én nem.

Gon. Lelkemre uram, nincs okod félni. Midőn még gyerkőczök valánk, ki hitte volna akkor, hogy vannak hegyilakók lebernyegekkel, mint a' bibák, és kiknek nyakain húskosarak függnek? vagy hogy vannak emberek, kiknek fejei melleiken állnak? miért jót áll mindegyik ki utazott, ötöt teszek egyre.

Alon. Rá állok, és eszem, noha ez utolsó ételem; de mit sem tesz, minthogy érzem, hogy a' legjobb elmult. — Testvérem, herczeg ur, fogjatok hozzá, és utánozzatok bennünket.

(*Villámlás és mennydörgés. Ariel egy harpia alakjában jelenik meg, szárnyaival az asztalra üt, melynek ételei ügyes fogás által eltünnek.*)

Ari. Ti hárman bűnösek vagytok, kiket a' sors, (melly eszközül használja ez alacsony világot, és mindent mi rajta van) kihányata a' telhetetlen tenger által e' szigetre hol egy ember sem lakik, minthogy igen érdemetlenek vagytok arra, hogy emberek között lakjatok.

Őrültekké tevélek benneteketet; (*látván hogy Alonso, Seb. 's a' t. kardot rántanak*) és épen illy nemével a' vitézségnek akasztják fel és ölik magokat a' vizbe, az emberek. Ti őrültek! Én és társaim a' sors' végrehajtói vagyunk: az elemek, mellyek kardjaitokat élesitik, inkább sebesithetnék meg a' viháros szeleket, vagy kigúnyolt csapásokkal előbb ölhetnék meg az örökké összefolyó vizeket, mintsem megkisebbithetnek szárnyamból egyetlen tollat: társaim szinte sérthetlenek. Ha árthatnátok is, igen nehezek lennének most kardjaitok, erőtökhöz mérve, és alig emelhetnétek fel most. De emlékezzetek vissza (mert ennek mondásával biztak fel engem), hogy ti hárman elűztétek Milanoból a' jó Prosperot; kitettétek a' tengerre (melly most bosszút állott), őt és ártatlan gyermekét: melly gonosz tettért a' hatalmak, mik halasztanak de nem feledtek felingerelték nyugalmatok ellen a' tengereket, partokat, igen az egész teremtettséget. Téged Alonso fiadtól fosztottak meg, és általam hüzamos nyomort hirdetnek néked (melly rosszabb mint a' hirtelen halál) és lépésről lépésre fog téged utaidon kisérni; hogy haragjok elől meneküljetek (melly itt ez elhagyott szigeten máskép fejeitekre nehezülne) nincs egyéb hátra, mint bűnbánat és tiszta élet jövendőre.

(*Eltünik mennydörgés között: azután halk zene mellett ujra bejönnek az előbbeni alakok, gúnyolódva tánczolnak és mozognak és kiviszik az asztalt.*)

Pro (*félre*) Jól ábrazolád e' harpiát, Arielem; az elnyelésig, kellemesen. Pontosan követted utasitásomat abban, mit mondanod kellett; csekélyebb szolgáim is módosan és különös figyelemmel teljesiték kötelességeiket. Magas varázsim munkálódnak, és ellenim itt mind egyesitve vannak őrültségükben; ők most hatalmamban vannak; ez állapotban hagyom őket itt, mig a' fiatal Ferdinand után látok (kiről azt hiszik hogy vizbe halt) és szeretett kedvenczem után, ki az övé is.

(*Prospero eltünik.*)

Gon. Bármilly szentnek nevében, uram, mért állasz e' különös merevedtségben?

Alon. O rémitő! rémitő! Ugy látszék nekem, mintha szóltak volna a' habok, és erről beszéltek volna; a' szelek eléneklék nekem; és a' mennydörgés, ama mély és rémletes orgonasip, Prospero' nevét hallatá: és büntettemet orditá. Ezért nyugszik fiam az iszapban, és én mélyebben fogom őt keresni, mint a' mennyire a' mérón valaha hatott, és vele együtt fogok ott beiszapolva feküdni. (*Elmegy*)

Seb. Csupán egy ellent egyszerre, és én meggyőzöm egész sergüket.

Ant. Segitni fogok neked. (*Seb. és Ant. elm.*)

Gon. Mind a' hárman kétségbe vannak esve: nagy gonosztettük, olly méreg gyanánt, melly beadatik, hogy hosszú idő' lefolytával munkálódjék, mardossa most lelkeiket. — Kérlek benneteket, kik még hajlékonyabbak vagytok, kövessétek őket gyorsan, és akadályoztassátok meg abban, mire ez őrültség netán vezetné őket.

Adr. Kérlek, jertek utánunk. (*Elmennek*)

NEGYEDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Prospero' kunyhója előtt.

(*Prospero, Ferdinand és Miranda föllépnek.*)

Pro. Ha igen szigorúan büntettelek meg, megjutalmazásod helyre állitja hibámat; mert én itt saját éltem' harmad részét adtam át néked vagy azt, a' mellyért élek; és itt ujra kezedbe adom. Minden gyötrelmiddel csupán megkisértém szerelmedet, és te különösen jól állottad ki a' próbát: itt az Isten előtt, erősitem meg gazdag ajándékomat. O Ferdinand! ne mosolyogj rajtam, hogy annyira magasztalom, mert magad fogod találni, hogy túl fog ő haladni minden dicséretet, és ezt sántikálva hagyni maga után.

Fer. Én elhinném, jósszó ellenére is.

Pro. Tehát mint ajándékomat, és saját megérdemlett szerzeményedet fogadd el leányomat: de ha széttéped

szűzi övét, mielőtt az egyházi szertartások minden szent szokásaikkal ki nem szolgáltattak, nem fognak az egek ez egybeköttetés' növesztésére édes harmatot hullatni; hanem kiaszott gyülölet, kedvetlen megvetés és meghasonlás, fogják ágyatok egyesülését olly undok gyomokkal behinteni, hogy gyülölni fogjátok mindketten: vigyázzatok tehát, hogy Hymen' lámpája világítson nektek.

Fer. Minthogy békés napokat, szép magzatokat, és hosszú éltet reménylek olly szerelemmel, mint a' millyen most, nem fogja becsületemet búja vágyra változtatni soha a' legvadabb barlang, a' legalkalmasabb hely, sem gonosz szellemünk' leghatalmasabb kisértése, hogy elvegye ama nap' ünneplésének legfőbb díszét, mellyen azt fogom gondolni, hogy, vagy Phoebus' lovai sántultak meg, vagy bilincselve tartatott vissza lenn az éj.

Pro. Szépen beszéltél Ülj le hát, és beszélgess vele, ő a' tied. — Hej, Ariel, szorgalmas szolgám Ariel!

(*Ariel föllép.*)

Ari. Mit kiván hatalmas mesterem? Im' itt vagyok

Pro. Te és csekélyebb társaid jól teljesitétek utolsó szolgálatotokat, és más ehhez hasonló jelenethez van rátok szükségem Menj és hozd ide a' gaznépet, melly felett teljes hatalmat adok neked: sürgesd őket gyors mozgásra; mert e' fiatal pár' szemeivel mesterségemből egy kis mutatványt fogok láttatni: ezt megigértem, és ők várják tőlem.

Ari. Most mindjárt?

Pro. Igen, egy szempillanat alatt.

Ari. Mielőtt ezt mondhatod: „Jer és menj", kétszer lélekzel, és ezt kiáltod „ugy, ugy" mindegyik, lábúján tipegve, minden torzképeivel együtt itt leend. Szeretsz engem mester? nem?

Pro. Szivemből, kedvelt Arielem. De ne jőj, mig nem hivlak.

Ari. Jól van, értem (*Elmegy.*)

Pro. Vigyázz, hogy igazmondó légy. Ne igen add a' gyeplőt az enyelgés' kezébe; a' legnagyobb eskük, szalmaszálok a' vér' tüzében. Önmegtartoztatóbb légy, vagy máskép jó éjszakát, fogadás.

Fer. Ezért jót állok uram. A' fehér, hideg szűzies hó, melly szivemet környezi, lecsillapitja vérem' tüzét.

Pro. Jól van. — Jer most Arielem! És hozz magaddal inkább több mint kevés, szellemet: jelenj meg, gyorsan. — Ne szóljatok, szemesek legyetek; hallgassatok (*Lassudad zene*)

ÁLOZÁS. *)

(*Egy szellem jön be Iris öltözetében.*)

Iris. Ceres, te jóságteljes hölgy, gazdag búza-, rozs-, árpa-, bab-, zab- és borsóföldjeidet, pázsitos hegyeidet, hol vidám bárányok élnek, és sik mezőkön emelkedő cserényeket hol ezek tanyáznak, virággal dúsan ékesitett partszéleidet, miket a' nedves Aprilis intésedre diszesit, hogy szűz nympháknak szép koronákat teremjenek; és tiszta ligetidet, miknek árnyát szereti a' kedvesétől elhagyott ifju; felkarózott szőllőidet, és termékenlen, sziklakemény tengerpartodat, hol te melengeted magad; hadd el mindezeket, ezt parancsolja néked a' mennyek' királynéja, kinek vizive és hirvivője vagyok, és hogy e' gyephelyre jer mulatni ő fenségével. Már is ide röpülnek pávái: Közeledjél dús Ceres, mulattatására.

(*Ceres föllép*)

Cer. Üdvözlek sokszinü hirvivőné, ki soha nem valál engedetlen Jupiter' neje iránt; ki sáfrányszárnyaiddal mézcseppeket, frisitő esőt hullatsz virágimra; és kék ived mindegyik végével megkoronázod ligetes földjeimet, és bokortalan sikságomat, mi büszke földem körül gazdag övet képez; mért rendelt engem királynőd, e' rövidszálú pázsitra?

Iris. Azért, hogy megünnepeljétek egy szövetséget, mellyett valódi szerelem kötött és az áldott szeretőknek szabad akaratotok szerint nyujtsatok valami ajándékot.

Cer. Mondd csak mennyei ív, tudtoddal nem kiséri e a' királynőt Venus, vagy tán fia? Mióta ők sugalták a' sötét Disnak az eszközöket, mik által elrablá leányomat, esküvel fogadtam, hogy kikerülöm az ő valamint vak kis fia' undok társaságát.

*) Az álozás vagy is maszka olly allegoriai előadás volt, melly az udvarnál fejedelmek' tiszteletére ment véghez.

Iris. Ne tarts attól, hogy találkozol velök, mert láttam ő istenségét kis fiával együtt Paphos felé kétté hasitni a' felhőket, galamb — huzta kocsiján. Azt gondolák, hogy itt bujaságra varázslák e' férfit és nőt, kik eskűvel fogadták, hogy előbb nem élvezik a' nász-éj örömeit, mig Hymen' faklyája nem világit; de hiába! vissza kellett lépnie Mars' hő kedvesének; daczos fia eltörte nyilait, és megesküdött, hogy többé nem fog lövelni, hanem verebekkel fog játszani és valódi gyerkócz lenni.

Cer. A' legmagasabb királynő, a' nagy Juno im' itt jön: megismerem őt járásáról.

(*Juno föllép.*)

Juno. Mint van jóságos testvérem? Jer velem megáldani e' párt, hogy boldog legyen, és tiszteltessék ivadékában.

ÉNEK.

JUNO. Tisztelletés, gazdagság, háziboldogság,
Hosszú élvezet és ezek növekedése,
Óránkénti örömek szálljanak mindig rátok!
Juno áldását énekelje felettetek.

CERES. A' föld termeszszen teljes bőséget,
A' csűr és magtár soha sem ürüljön ki;
Szőlők teremjenek sürű fürtökben,
Plánták, mik jó teher alatt hajolnak le;
Tavasz lengjen körül benneteket,
Az ősz' legtulsóbb végén!
Nyomor és nélkülözés kerülni fog,
Ceres' áldása ekkép nyugszik rajtatok!

Fer. Ez igen fenséges és jó hangzása miatt hájló látvány. Lehetek-e olly bátor ezeket szellemeknek gondolni?

Pro. Igen szellemek ezek, mellyeket mesterségem által korlátaikból előszólitottam, hogy véghez hajtsák szeszélyeimet.

Fer. Hagyjatok örökké itt élnem: illy ritka csodájú és bölcs apa paradicsommá varázsolja e' helyet.

(*Juno és Ceres suttognak és valami bizománnyal elküldik Irist.*)

Pro. Kedvesim, hallgassatok most! Juno és Ceres komolyan suttognak egymással, még más valami fog itt véghez menni. Csitt. legyetek csendesen, vagy máskép elrontjátok varázsunkat.

Iris. Ti vándor csermelyek' nymphai, kiket Najádoknak nevezünk, kik nád koronákkal, és mindig vidám tekintettel birtok, hagyjátok el kanyargó folyamágyaitokat és feleljetek meg meghivatástoknak e' zöld mezőkön; Juno parancsolja. Jertek szelid nymphák és segitsetek az igaz szerelem e' szövetségét ünnepelni: Ne késedelmezzetek.

(*Több nympha jelenik meg.*)

Ti napégette aratók, kik fáradtak vagytok a' nyárhótól, jertek ki a' barázdákból és vigadjatok. Szünjetek meg a' munkától: tegyétek fel szalmakalapjaitokat, és válaszszon magának közületek mindegyik fürge nymphát, mezei tánczra.

(*Több arató jön be, csinos öltözetben: kellemteljes tánczba elegyednek a' nymphákkal; minek vége fele hirtelen felugrik Prospero, és megszólal; erre különös tompa és zavart zaj közt lassan eltünnek.*)

Pro. (*félre*) Elfeledém a' buta Caliban' és czimborái' ama undok összeesküvését éltem ellen; tervük' percze csaknem eljött már. — (*A' szellemekhez*) Jól van; — távozzatok; -- már elég.

Fer. Különös: atyád haragra lobbant, melly erősen izgatja őt.

Mira. E' napig soha sem látám őt olly nagy haragban.

Pro. Fiam, te olly felindultan tekintesz körül, mintha meg volnál ijedve: légy vidám uram. Játékink már be vannak végezve. E' mulattatóink, mint előre mondám neked, mind szellemek voltak, és levegővé váltak, híg levegővé: és valamint e' látvány alaptalan készítménye, el fognak oszlani a' felhőkig érő tornyok, pompás paloták, szent templomok, maga a' nagy földteke, igen és

minden mi hozzá tartozik, és mint ez üres mulékony bohózat még csak egy nyomot sem fog maga után hagyni. Mi az álmok' anyagából vagyunk alkotva, és csekély éltünket alvás fogja körül. — Uram, én haragszom: légy türelmes gyengeségem iránt; vén agyam meg van zavarva: ne háborítson téged gyengeségem. Ha tetszik vonulj vissza kunyhómba, és pihenj ottan: én még egy vagy kétszer fel 's alá sétálok itten, hogy lecsillapítsam dobogó szivemet.

Fer. és Mira. Békédet ohajtjuk. (*Elmennek*)

Pro. Jer most egy szempillantás lefolyta előtt! — (*Fer. és Mir.hoz*) Köszönöm. — Ariel jer! —

(*Ariel föllép.*)

Ari. Gondolatidhoz ragaszkodom. Mi tetszik neked?

Pro. Szellem, Calibannali találkozásra kell készülnünk.

Ari. Igen, parancsolóm: midőn Ceres' szerepét viselém, eszembe ötlék, hogy szóljak veled erről; de féltem, hogy megharagítlak.

Pro. Mondd el ujra, hol hagytad el e' gazembereket?

Ari. Mondtam neked, uram, hogy az ivástól lángvereesek: 's olly bátrak, hogy összevagdalták a' levegőt, mert arczaikba fútt; megverték a' földet, mert lábaikat csókolta, de mégis szilárdan hajoltak tervök felé. Ekkor dobomon játszám, mire még soha fel nem nyergelt csikók gyanánt, füleiket hegyezék, elmeresztéék szemeiket, 's felemelék orraikat, mintha a' zenét megszaglalnák: annyira elbájoltam füleiket, hogy borjúkként követték bőgésimet, fogas máglákon, éles magyalon, szürós reketytyén, és töviseken keresztül, mik gyenge lábszáraikba szurtak: végre a' kunyhód mögötti iszapos pocsolyában hagytam őket egész állig tánczolva benne, ugy hogy a' poshadt mocsár büdösebb volt lábaiknál.

Pro. Jól tevéd ezt, madarkám. Tartsd meg mindig láthatlan alakodat; menj házamba és hozd ide a' zsibárúkat, mellyek csalétekül szolgálandnak e' tolvajoknak.

Ari. Megyek, megyek.

(*Elm.*)

Pro. Caliban ördög, született ördög, kinek természetén nem foghat soha a' nevelés; kire elvesztegetém, egészen elvesztegetém minden emberi fáradozásimat; és a' mint idővel mindinkább rútul teste, szintugy rágja a' fene elméjét is. Gyötörni fogom őket mind, ugy, hogy orditni fognak. (*Ariel visszatér fényes ruhákkal 's a' t.*) Jer, függeszd fel e' kötélre.

(*Prospero és Ariel láthatlanúl benn maradnak. Caliban, Stephano és Trinculo bejönnek egészen átázva.*)

Cal. Kérlek, lassan lépjetek fel, nehogy lábdobogást halljon a' vakandók, mi kunyhója mellett vagyunk.

Steph. Szörnyeteg, varázslód, ki mint mondod ártalmatlan varázsló, nem tett sokkal jobbat mint bolondot űzni velünk.

Trin. Szörnyeteg, én csupa lóvizeletet érzek, min igen bosszankodik orrom.

Steph. Az enyém is. Hallod-e szörnyeteg? ha megbosszankodnám rád, látod, —

Trin. Akkor szörnyeteg, veszve lennél.

Cal. Jó uram, ne vond el tőlem kegyedet. Légy türelemmel, mert a' jutalomdij, mellyhez vezetlek el fogja feledtetni e' bal esetet: azért halkan szólj; mély csend uralkodik itt, mintha csak éjfél volna még.

Trin. Igen, de a' pocsolyában elhagyni palaczkinkat —

Steph. Nem csak szerencsétlenség és szégyen ránk nézve, hanem megmérhetlen veszteség.

Trin. Ez több rám nézve mint az, hogy átáztam; és ezt ártalmatlan varázslód tevé szörnyeteg.

Steph. Ki fogom onnan hozni palaczkomat, noha munkámért még füleimen túl is be kell mennem.

Cal. Kérlek, légy nyugodt királyom. Látod, ez itt a' kunyhó' nyilása: menj be nesz nélkül: vidd véghez a' jó tettet, melly e' szigetet örökre sajátoddá, és engem Calibanodat örökre lábnyalóddá teend.

Steph. Nyujtsd ide kezedet: véres gondolatok tünedeznek fel agyamban.

Trin. O Stephano király! O méltóságos ur! O nagyérdemü Stephano! nézd csak milly ruhatár van itt számodra!

Cal. Hadd azt bolond: ez csupán zsibárú.

Trin. O ho, szörnyeteg! tudjuk mi jól, hogy mi tartozik a' zsibárúk közé! — O Stephano király!

Steph. Vedd le ez öltönyt Trinculo: e' kézre mondom, ez öltöny enyém leend.

Trin. Felségedé leend.

Cal. A' vizkórság fulassza meg e' bolondot; mit gondoltok, hogy ekkép bámultok e' rongyokra? Hagyjátok itt, és kövessétek elébb el a' gyilkosságot: ha felébred tetőtől talpig csipi össze bőrünket, 's különös kelmét készit belőlünk.

Steph. Hallgass, szörnyeteg. — Kötél aszszonyság, nem az én mellényem ez? Most a' kötél alatt van a' mellény: most mellény, most alkalmasint elveszted szőrödet és kopasz mellénnyé válsz.

Trin. Jó, jó, amugy kötél és zsinor szerint lopunk mi, felséged engedelmével.

Steph. Vedd köszönetemet e' tréfáért; nesze érte ez öltöny: az elmésség nem marad jutalom nélkül, mig e' tartomány' királya leszek „Kötél és zsinor szerint lopni" gyönyörü ötlet; ime érte még egy öltöny.

Trin. Jer szörnyeteg, tégy egy kis enyvet újaidra, és vidd el a' többit.

Cal. Biz nem teszek rájok semmit; mi el fogjuk vesztegetni az időt, és örvösludakká vagy alacsony homlokú rút majmokká leszünk.

Steph. Szörnyeteg, fogj hozzá: segits e' holmikat elvinni oda hol borom van, vagy máskép kivetlek királyságomból. Előre, vidd ezt.

Trin. Meg ezt.

Steph. Igen, és ezt.

(*Vadászkurjongatás hallatszik. Különféle szellemek jönnek be vadászkutyák alakjában, és ide 's tova kergetik: Prospero és Ariel rájok uszitván őket.*)

Pro. Hej, Bányász, hej!

Ari. Ezüst! erre, Ezüst!

Pro. Furia, Furia! ide Nero ide! fogd meg, fogd meg! (*Caliban, Stephano és Trinculo kiüzetnek*) Menj és mondd meg tündérimnek, hogy irtózatos vonaglásokkal

zuzzák össze tagjaikat, görcsökkel rövidítsék inaikat, és foltosabbra csipjék őket, mint a' millyen a' párdúcz vagy vad macska.

Ari. Halld csak! ők orditnak.

Pro. Hadd őket jól ide 's tova hajtatni. Ez órában hatalmamban vannak minden ellenim: nem sokára bevégezvék minden fáradozásim; és te is szabadon fogod beszivni a' levegőt: de kis időre még kövess, és szolgálj engem. (*Elmennek.*)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Prospero' kunyhója előtt.

(*Prospero bűvös öltönyben és Ariel föllépnek.*)

Pro. Most megérik tervem: varázsim erősen tartanak, szellemim engedelmeskednek, és az idő egyenesen jár szekerével. Milly időtájban vagyunk?

Ari. A' hatodik órában; melly időben mint mondád uram megszünendik munkánk.

Pro. Igen, én azt mondám, midőn a' vihart támasztám. Mondd csak, szellemem, mint van a' király és kisérete?

Ari. Mindnyájan be vannak zárva, ugy mint parancsolád, mikor elhagytad őket: fogva vannak mind, uram, a' hársfa ligetben, melly kunyhódat védelmezi; ők meg sem motszanhatnak, mig fel nem szabaditod őket. A' király, testvére és a' tied még mindig örjöngnek, 's a' többiek gyászolnak fölöttök bú és rémüléssel telve; de főleg az kit te a' jó öreg urnak neveztél el, Gonzalo: könyei szakálán folynak le, mint téli cseppek az ereszcsatornákból. Varázsod olly erősen működik bennök, hogy ha meglátnád most, érzelmeid elgyengülnének.

Pro. Azt hiszed szellem?

Ari. Az enyéim meglágyulnának uram, ha ember volnék.

Pro. Enyéim is fognak. Ha te, ki csupa lég vagy, érzed fájdalmaikat ne legyek-e én még jobban megindítva, ki fajokhoz tartozom és minden szenvedélyt olly élénken érzek mint ők? Noha bántalmaik mélyen sértenek engem, nemesebb érzetemmel mégis dühöm ellen szegődöm. Ritkább az erény mellett cselekedni, mint a' bosszúállás mellett: minthogy megbánják bűnöket szándékom egyedül arra megy, hogy többé semmi neheztelés ne szedje ránczba homlokomat. Menj és szabadítsd meg őket Ariel. Szét fogom törni varázsimat, helyre állítandom elméjüket, hogy ismét ők magok lehessenek.

Ari. Elmegyek értök uram. (*Elmegy*)

Pro. Ti tündérek. kik halmokon, csermelyekben, tavakban és ligetekben laktok, és ti, kik nyomot nem hagyó lábbal űzitek a' fövényen az apadó Neptunt, és futtok előtte, ha visszatér; ti kis bábok, kik holdvilágnál zöld és savanyu karikácskákat csináltok, mellyekbe nem harapnak a' juhok; és ti, kik éjfélkor gombakészítéssel töltitek az időt, és örültök az ünnepélyes estharang' hallásán; kiknek segitségével (noha gyenge urak vagytok) elsötétitettem a' déli napot, előhivtam a' lázongó szeleket, és a' zöld tenger és azurkék boltozat közt hadat gerjesztek: a' rémitően zörgő mennydörgésnek tüzet adék, és Jupiter' erős tölgyét saját ékével hasitottam ketté: az erős alapon nyugvó fokot renditém meg; és gyökerestől téptem ki a' fenyő és czedrusfát: sírok parancsomra felébresztették a' benn alvókat; felnyiltak és kibocsáták őket annyira hatalmas mesterségem által. De itt esküvel mondok le most rémletes varázslatomról; és ha megkivántam a' kis mennyei zenét, (mit most teszek) hogy érzelmeiket szándékom szerint hajlitsam, ezt e' légi varázs teheti, el fogom törni pálczámat, sok ölnyire a' földbe temetem, és mélyebben mint valaha mérön jutott ölöm vizbe könyvemet. (*Ünnepélyes zene.*)

(*Ariel ismét bejön, utána Alonso őrjöngő tagjártatással, Gonzalotól kisérve, Sebastiano és Antonio szinte őrülten Adrian és Francisco által kisértetnek be: mindnyájan belépnek a körbe, mellyet prospero maga körül vont, és itt meghüvölve állanak meg; Prospero erre figyelvén megszólal:*)

Ünnepélyes dal, a' zavart képzelőtehetség' legjobb vigasztalója, gyógyitsa meg agyvelődet, melly használhatlanúl forr most koponyádban! Álljatok meg itt, mert e' helyre vagytok bűvölve. — Szent Gonzalo, tiszteletre méltó férfiú, szemeim a' tieid tekintetéhez hasonlóan rokonszenvü könycseppeket hullatnak. — Lassanként eloszlik a' varázs, és a' mint a' reggel az éjbe lopódzik felolvasztván sötétségét, ugy kezdik elűzni ébredező értelmeik a' tudatlan gőzöket, mik józan eszüket elfedék. — O jó Gonzalo! — valódi megmentőm, és hű szolgája annak kit követsz, otthon meg fogom jótéteményidet jutalmazni, szóval és tettel. — Igen kegyetlenül bántál velem és leányommal Alonso: testvéred elősegité tettedet; — ezért furdalásokat érzesz most Sebastiano. — Husam 's vérem, te testvérem, ki dicsvágygyal megtelve, elűzél magadtól minden lelkiesméretet és természetet, és Sebastiannal együtt (ki bensőleg nagy kinokat szenved most érte) meg akartátok ölni királytokat; én megbocsátok neked, noha szivtelen vagy. — Értelmük dagadozni kezd, és a' közelgő ár nem sokára el fogja tölteni eszük' partjait, mellyek még most poshadtak és iszaposak. Egy sem ismerne most rám közülök, kik most rám tekintenek. — Ariel hozd el kunyhómból a' kalapot és kardot; (*Ariel el.*) lefogom magam álarczozni és megjelenni, mint néha Milanoban voltam. — Gyorsan szellem; nem sokára szabad lessz.

(*Ariel visszajön énekelve és segít Prosperonak átöltözködésében.*)

ARIEL. A' hol a' méh szí, ott szivok én is,
Egy tavaszi kankalin' csengetyüjében nyugszom:
Ott alszom én. Ha kiáltanak a' bagolyok,
A' denevér' hátára röpülök,
A' nyár után, vigan:
Vigan, vigan fogok most élni,
A' virágok közt, mellyek az ágakról lecsüggnek.

Pro. Ej, te gyönyörü Arielem! hibázni fogsz te nékem; de azért még szabaddá foglak tenni: — ugy, ugy, ugy. — A' király' hajójára most, láthatlanúl, mint jelenleg vagy: ott az odvában alva fogod a' népséget találni; ha a' hajómester és főhajós ébren lesznek, hozd őket e' helyre, de kérlek, mindjárt.

Ari. Beiszom előttem a' levegőt, és visszatérek mielőtt ütered kétszer dobogna. (*Ariel elm.*)

Gon. Minden gyötrelem', zavar', csoda' és bámulás' lakhelye ez itt; bár kivezetne bennünket e' félelmes tartományból, valami égi hatalom!

Pro. Uram király, tekints Prosperora Milano' mélyen sértett herczegére! Annak nagyobb bizonysága végett, hogy élő herczeg szól most hozzád, átölelem testedet; és szivemből üdvözlek téged és kiséretedet.

Alon. Hogy ő vagy-e, vagy csupán valami büvös szemfényvesztés, mellynek czélja engem megcsalni, mint az imént, azt nem tudom: ütered dobog mintha husból és vérből volnál; és mióta láttalak múlik lelkem' szomorúsága mellyben félek, örültség tartott engem. Ez igen csodálatos elbeszélést kiván meg (ha ez csakugyan ekkép van) Lemondok herczegségedről, és kérlek bocsásd meg vétkemet. — De hogy lenne Prospero életben és itten?

Pro. Először engedd nemes barátom, hogy téged, aggastyánt megöljelek, kinek dicsősége véghetetlen és határtalan.

Gon. Hogy ez igaz-e vagy nem, nem akarom esküvel bizonyítni.

Pro Még mindig e' sziget' szemfényvesztésire emlékeztek vissza, ezért nem akartok elhinni való dolgokat. — Üdvözlek barátim mindnyájatokat. (*félre Seb. és Anton.hoz*) De ti ketten uraim, ha kedvem volna, ő fensége' haragját vonhatnám rátok, és bebizonyithatnám, hogy árulók vagytok: de jelenleg nem akarok szólni.

Seb. (*félre*) Az ördög szól belőle.

Pro. Nem. — Mi téged illet gonosz uram, kit testvéremnek nevezve megmérgezném még számat is, megbocsátom minden hibáidat; és visszakivánom tőled herczegségemet, mellyet tudom, erővel kell vissza adnod.

Alon. Ha Prospero vagy, mondd el menekvésed' részleteit: mikép találkoztál itt velünk, kik három óra óta e' parthoz közel hajótörést szenvedtünk, hol elvesztettem (milly kínos e' visszaemlékezés!) kedves Ferdinand fiamat!

Pro. Ez felette búsit, uram.

Alon. E' vesztés kipótolhatlan, és a' türelem azt mondja, hogy rajta nem segithet.

Pro. Én inkább azt hiszem, hogy nem kerested fel segitségét annak, kinek szelid kegyelme (mert ugyan e' veszteség ért engem is) segedelmet nyujt nékem, és megelégedetté tesz.

Alon. Téged hasonló veszteség ért?

Pro. Olly nagy rám nézve mint uj; és hogy eltürjem a' kedves veszteséget, sokkal gyengébb eszközim vannak, mint a' millyeket te vigasztalásodra használhatsz, mert én leányomat vesztettem el.

Alon. Leányodat? O egek! bár mindketten Nápolyban lennének életben, és ott király és királynő! bar lennének! én részemről azt kivánnám, hogy ama posványos ágyba lennék iszapolva, hol fiam fekszik. Mikor vesztéd el leányodat?

Pro. Ez utolsó vihar' alkalmával. Látom, hogy ez urak annyira csodálkoznak ez esemény felett, hogy szinte felemésztik eszüket, és alig hiszik, hogy szemeik igazat látnak, 's szavaik természetesek lehetnek, de bármilly kábultak legyetek, legyetek bizonyosak benne, hogy én Prospero, ama valódi herczeg vagyok, ki Milanoból elüzetett; ki igen csodálatos módon e' partra szálitattam, hol hajótörést szenvedtetek, hogy rajta ur legyek. Ne többet azonban erről; mert ez napról napra való krónika, mellyet reggelinél vagy első találkozáskor elmondani nem illik. Szivesen látlak, uram; e' kunyhó udvarom: itt kevés szolgákkal és ezeken kivül semmi alattvalókkal nem birok; kérlek, tekints be. Minthogy visszaadtad herczegségemet, szintolly jó dologgal akarlak megjutalmazni; legalább is csodát akarok teremteni, melly annyira ki fog téged elégitni, mint engem herczegségem.

(*A' kunyhó' bejárása felnyilik, és Ferdinandot és Mirandát láthatni meg, kik sakkoznak.*)

Mira. Kedves herczeg, te hibásan játszál most.

Fer. Nem kedvesem, ezt a' világért sem akarnám.

Mira. Igen, de husz királyságokért vitázhatnál, és én mégis szép játéknak nevezném.

Alon. Ha ez a' sziget' csupán egyik tüneménye, ugy kétszer vesztem el kedves fiamat.

Seb. Ez felette nagy csoda!

Fer. Noha fenyitnek a' tengerek, de azért mégis könyörületesek: és én ok nélkül átkoztam el őket.

(*Ferd. letérdel Alonso előtt.*)

Alon. Az örvendező atya' minden áldásai fogjanak most körül! kelj fel és mondd mikép jövél ide.

Mira. O csoda! mennyi csinos teremtmény van itten! milly szép az embernem! O derék uj világ! melly illy népet foglal magában!

Pro. Rád nézve uj.

Alon Kicsoda e' leány, kivel épen játszál? Legfeljebb három órája, hogy ismerheted: talán ő az istennő, ki elszakasztott egymástól, és ismét összehozott bennünket?

Fer. Ő halandó uram; de a' halhatatlan gondviselés által enyém: én választám őt, midőn atyámtól tanácsot nem kérheték, 's még azt sem gondolám, hogy van még atyám. Ő ama hires Milanoi herczeg' leánya, kit olly gyakran hallék dicsérni, de azelőtt soha sem láttam; kitől második éltemet nyerém és nékem második atyámmá tesz e' hölgy.

Alon. Én az övé vagyok. De jaj! milly különösen fog hangzani, hogy gyermekemtől kell bocsánatot kérnem.

Pro. Itt állj meg uram: ne terheljük meg emlékezeteinket olly búval, melly elmult.

Gon. Bensőleg könyeztem, másképen szóltam volna már eddig. Tekintsetek le istenek, és hullassatok e' párra egy áldott koronát, mert ti vagytok, kik kijeleltétek az utat melly ide vezetett bennünket.

Alon. Én ament mondok, Gonzalo.

Gon. Azért hajtatott el Milano Milanoból, hogy ivadékából Nápolyi királyok legyenek? O örvendjetek túl a' közönséges örömön és vessétek be ezt arannyal tartós oszlopokra. Egy utazás alkalmával férjét lelé Claribel Tunisban; és bátyja Ferdinand nőt talált ott, hol veszve volt ő maga; Prospero herczegségét lelte fel egy elhagyott szigeten; és mi mindnyájan minmagunkat, midőn egyik sem volt saját embere.

Alon. (*Ferd.hoz és Mirához*) Nyujtsátok ide kezeiteket: Bú és fájdalom fogja mindig körül annak szivét, ki nektek szerencsét nem kiván.

Gon. Ugy legyen: amen.

(*Ariel visszajön a' hajómesterrel és főhajóssal, kik bámulva követik őt*)

O nézd, uram! nézd csak uram! ime még többen közülünk. Én megjósolám, hogy ha van földön akasztófa, nem fulhat vizbe e' ficzkó. — No káromkodó, ki a' vizbe esküszöd Isten' kegyelmét; nincs átkod a' parton? nincsen szád a' száraz földön? mi ujság?

Főh. A' legjobb ujság az, hogy sértetlenül találtuk fel a' királyt és társaságát: a' következő pedig az: hogy hajónk, mellyet még csak három óra előtt töröttnek hittünk, olly erős, gyors és olly derekasan van fölkészitve, mint midőn először mentünk a' tengerre.

Ari. (*félre*) Uram, ezt mind megtevém mióta innen elmentem.

Pro. Fürge szellemem!

Alon. Ez események nem természetesek; ez a' különösből a' különösbre megy. — Mondjátok csak, mikép jöttetek ide?

Főh. Ha azt gondolhatnám, uram, hogy tökéletesen ébren vagyok, igyekezném ezt elmondani. Mi álomból haltottak valánk, és (mikép azt nem tudjuk) mindnyájan a' hajó' odvába voltunk berakva, hol, most épen többféle különös zaj mint orditások, rikácsolások, üvöltések, láncz-csörgés és még több különféle és rémitő hangok által ébresztettünk fel: és hirtelen a' szabadban valánk, hol is egész pompájában ujra megpillantottuk királyi jó és csinos hajónkat és mesterünket, ki látásakor ugrált örömében.

Fenséged' engedelmével, mint valami álomban egy szempillanat alatt szakasztattunk el tőlök és kábultan hozattattunk ide.

Ari. Jól tevém?

Pro. (*félre*) Igen jól tündérem, te szabad leszesz.

Alon. Ez olly különös tömkeleg, mint a' millyet emberi láb soha nem tapodott és e' dologban több van, mint a' mennyit valaha véghez vihet a' természet: csupán valami isteni szózat tudathatja meg ezt velünk.

Pro. Hűbér uram, ne háborgasd elmédet e' dolog különczsége utáni gondolkozással: ha szabad időnk lesz, mi nem sokára meg fog történni e' véghez ment események közül mindegyiket fel fogom neked oldani (és te valószinűnek fogod találni); addig légy vidám és gondolj jót mindenről. — (*félre*) Jer ide szellem: ereszd szabadon Calibant és czimboráit; oldd fel a' varázst. (*Ariel kimegy*) Mint érzed magad fenséges uram? Még hibázik kiséretedből nehány gaz ficzkó, kikre nem is emlékszel vissza.

(*Ariel ismét bejön behajtván Calibant, Stephanot és Trinculot lopott ruháikban.*)

Steph. Mindegyik gondoskodjék a' többiekről, és önmagáról senki, mert minden csupa vak eset. — Bátorság vasgyúró szörnyeteg, bátorság!

Trin. Ha azok jó kémek, miket fejemben hordozok, ugy szép látvány ez itten.

Cal. O Setebos! ezek valóban szép szellemek! Milly szép az én mesterem! félek, hogy meg fog büntetni.

Seb. Ha! ha! miféle lények ezek nemes Antonio, pénzen vásárolhatók-e?

Ant. Alkalmasint: az egyik közülök egész hal, és kétségkivül alkúba bocsátható.

Pro. Uraim, tekintsétek csak meg ezen emberek' küllső jeleit és mondjátok meg aztán, hogy becsületesek-e. — Ez idomtalan gazember' anyja boszorkány volt; és olly hatalmas, hogy meggyőzheté a' holdat, apályt és árt eszközölhete, és parancsokat osztogathata hatalmas segitsége nélkül. Ezek hárman megloptak engem; és e' fél-ördög (mert ő egy ollyannak korcsfia) összebeszélt velök, hogy

megfoszszanak éltemtől: kettőt e' ficzkók közül ismernetek, és tiéteknek vallanatok kell; e' sötétség' magzatát enyémnek ismerem el.

Cal. Halálra fogok összecsipdestetni.

Alon. Nem Stephano-e ez, ittas pinczemesterem?

Seb. Ő ittas most: honnan vette a' bort?

Alon. És Trinculo nem állhat lábain: hol találhatták e' szeszes italt, melly annyira elkábitotta őket? — Mikép jövél e' hinárba?

Trin. O mióta felségedet utolszor láttam olly sóvizben voltam, hogy félek: soha sem fog csontjaimból kimenni; mit sem kell majd a' dongólegyektől tartanom.

Seb. No's mint vagy Stephano!

Steph. O uram, ne nyulj hozzám én nem vagyok Stephano! hanem merő görcs.

Pro. Te e' sziget' királya akartál lenni, gazfi?

Steph. Ugy igen kinzott király lettem volna

Alon. (*Caliabanra mutatván*) Ez olly különös lény, millyet soha sem láttam.

Pro. Ő olly formátlan módjaiban mint alakjában. — Menj gazember kunyhómba; vidd magaddal czimboráidat: ha azt akarod, hogy megbocsássak, ékesitsd ki csinosan.

Cal. Igen, megteszem; és ezután okos leszek és kegyelmet keresek. Milly háromszoros szamár valék én, hogy istennek tartottam ez iszákost, és hódoltam ez ostoba bolondnak

Pro. Menj; el innen!

Alon. El innen, és tegyétek vissza zsibárutokat a' hol találtátok.

Seb. Vagy inkább loptátok. (*Cal., Steph. és Trin. el.*)

Pro. Fenséges uram, én meghivlak téged, és kiséretedet szegény kunyhómba, hol ez éjjel kifogtok pihenni, mellynek egyik részét olly elbeszéléssel fogom betölteni, melly mint nem kétlem, gyorsan el fogja haladtatni; ez éltem' története és a' különféle események lesznek, mik történtek mióta e' szigetre jöttem: és reggel majd hajótokra foglak vezetni 's igy Nápolyba, hol e' két szeretett lényünk menyekzőjét ünnepelni reménylem látni; és onnan visszavonulok Milanoba, hol minden harmadik gondolatom, sirom leend.

720264

Alon. Igen vágyom élted' történetének hallására, mellynek különösen le kell a' fület bilincselni.

Pro. Mindent elfogok mondani; és nyugalmas tengereket, kedvező szeleket, és olly gyors vitorlákat igérek neked, hogy távol lévő királyi hajósergedet elfogod érni. — Arielem; — kedvesem, — ez még a' te dolgod: azután el az elemekbe; légy szabad, és élj boldogúl! — Tessék bemenni. (*Elmennek mind.*)

PROSPERO ÁLTAL MONDOTT

VÉGSZÓ.

Most mind fel vannak döntve varázsim
És minden erő mellyel birok sajátom;
Melly igen csekély; most az igaz,
Ide kell általatok kényszeríttetnem,
Vagy elküldetnem Nápolyba. Ne tartoztassátok, —
Minthogy visszanyerém herczegségemet
És megbocsátottam a' csalónak, —
E' puszta szigeten varázstokkal;
Hanem szabaditsátok meg bilincseimtől,
Saját kegyes kezeitek' segitségével.
Nyájas leheleiteknek kell vitorláimat
Betölteniök, vagy máskép elesik tervem,
Melly abból állt, hogy nektek tessem. Most szükségem van,
Szellemekre, hogy kényszerithessek, müvészetre hogy elbájoljak;
És kétségbeeséssel végzem,
Ha csak nem segit rajtam az imádság,
Melly olly átható, hogy megostromolja
Magát a' könyörületet, és szabaddá tesz minden hibát,
Valamint ti szeretnétek ha megbocsáttatnának gonosztetteitek,
Mentsen fel engem is elnézéstök.

720264

T20264

720264

GEIBEL KÁROLY'

könyvkereskedésében Pesten

(Nagy Kristof tér) és általa a' hon' minden könyvárusainál, valamint a' fordítónál (Ujvilágutcza, vaskapunál 1-ső emelet) előfizetés nyittatik:

Shakspeare összes szinmüveire

Először teljesen forditva az eredetiből

Lemouton Emilia

által.

Dumas, a' szellemdús frank iró azt mondja: hogy isten után Shakspeare az, ki legtobbet teremtett. Mennyiben alapos ez állitás, azt a' nyájas olvasó nem sokára maga fogja megitélhetni; annyi bizonyos, hogy ezen általánosan dicsöitett költö' szellemét minden mivelt nemzet igyekezik irodalmában meghonosítni — fájdalom! — egyedül a' magyar nem, melly e' teremtő lángészt mind eddig csaknem egészen nélkülözte. Ezen szemrehányástól irodalmunkat továbbra megóvni czélomúl tüztem; 's a' feladat' nehézségével szembetéve csekély tehetségemet, a' siker' reményét honleányi kötelességem' érzetének erejébe és azon tudatba helyezem, hogy nyelvünk szóbőségre, hajlékonyságra és fenségre nézve mindazokat fölülhaladja nyugoti szomszédai közül hol e' feladat megkisértetett. Akár minő szerencsés ápolja vállalatomat, legnagyobb jutalmam leend, ha a' hon' és mivelödés oltárára szentelt csekély hozományom — addig legalább, míg e' hézag nálam avatottabb elme által pótolva nem lesz — nem vettetik meg. — Minthogy a' költöt egész pongyolaságában és fenségében szándékom visszatükrözni, jónak véltem e' müvét folyóbeszédben fordítni, és igy hazánk' minden osztályinak érthetőbbé is tenni. Az egész kiadás 38 füzetből álland, mellyek közül minden két hétben egyegy jelenend meg.

Előfizetési ár.

Füzetenként 15 kr. pengő pénzbe.

Az első füzet átvételével nyugtatvány mellett egyszersmind letétetik előre a' következő füzet ára is, miért a' utolsó aztán ingyen fog kiszolgáltatni.

Ki azonban az egész műre egyszerre kiván előfizetni, a' 38 füzetet 18 ftért vált. kapja meg.